

DARBININKAS

Vol. LXXXIII, Nr. 41
Spalis - October 23, 1998 Penktadienis-Friday

PERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- **Spalio 16 d.** biuletenyje "Valstybės žinios" paskelbus į laisvą Seimo nario vietą Nevėžio apygardoje pretenduojančių kandidatų sąrašą, prasidėjo oficiali rinkimų kampanija. Ji baigsis likus 30-čiai valandų iki balsavimo šioje apygardoje pradžios, tai yra lapkričio 14-osios naktį. Rinkimai Nevėžio apygardoje vyks lapkričio 15 dieną. Vyriausioji rinkimų komisija yra įregistravusi vienuolika kandidatų rinkimuose į laisvą parlamentaro vietą - aštuonis politinių partijų atstovus ir tris nepriklausomus kandidatus.

- **Chicagoje** viešintis Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus spalio 16 d. Islandijos Prezidentui Olafur Ragnar Grims-son nusiuntė telegramą, kurioje pareiškė užuojautą dėl neseniai mirusios jo 64 metų žmonos Gudrun Katrin Thorbergsdottir, šią vasarą drauge su vyru viešėjusios Lietuvoje. Ji mirė savaitės pradžioje Sietlo onkologinėje klinikoje, kur nuo birželio mėnesio - iš karto po oficialaus Islandijos Prezidento vizito į Lietuvą - gydėsi nuo leukemijos.

- **Į apyvarą išleidžiami** du nauji pašto ženklai, priklausantys tęstinei serijai "Iš muziejų fondų". Abiejuose ženkluose pavaizduoti paveikslai, saugomi Lietuvos dailės muziejuje. Viena jų - žymiojo lietuvių dailininko Antano Žmuidzinavičiaus paveikslas "Per kiaurą naktį" atvaizdas, o kitame - XIX a. lenkų tapytojo Jozef Marszewski paveikslas "Vilnius. Bernardinų sodas" reprodukcija.

- **Didelis būrys** lietuviško knygų pasaulio žmonių lankėsi Vokietijoje, kur spalio 7-12 dienomis surengta jubiliejinė, 50-oji Frankfurto knygų mugė. Lietuvos nacionaliniame stende buvo eksponuojamos apie 400 pavadinimų knygos. Pasaulinės knyginkų bendrijos renginiuose dalyvavo beveik šimtas mūsų šalies rašytojų, dailininkų, knygų leidėjų, spaustuvininkų, prekybininkų, bibliotekininkų ir kitaip su knyga susijusių žmonių.

- **Knygnešių gadynės herojai** atgimė televizijos ekrane. Į spaudos draudimo laikus žiūrovus perkelia Lietuvos televizijos filmų studijos vaidybinis filmas "Aušros sūnūs", sukurtas pagal Sofijos Kymantaitės - Čiurlionienės to paties pavadinimo pjesę. Spalio 5 dieną Vilniaus Rotušėje buvo surengtas filmo "Aušros sūnūs" premjera.

- **Sostinės "Vartų" galerijoje** galima apžiūrėti Vello princo Charles sukurtų litografijų parodą. Galerijoje eksponuojamos aštuonios litografijos, kurios yra atspausdintos ant specialaus popieriaus, pažymėto princo herbo vandens ženklais. Be to, čia rodoma beveik pusšimtis sosto įpėdinio sukurtų akvarelių atspaudų. Paveiksluose - princo Charles gimtinės gamtos vaizdai, pilys ir dvarai.

- **Dar beveik trims dešimtims** ginkluoto pasipriešinimo dalyvių paskirtos pirmojo laipsnio valstybinės pensijos. Iki šiol pirmojo laipsnio valstybinės pensijos jau buvo paskirtos 170 ginkluoto pasipriešinimo dalyvių.

NEVALIA VIETOJE TRYPINĖTI

Algimantas Kabaila

Lietuvos buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai pakartotinai apgailestavo, kad tapo atleistas Švietimo ministras profesorius Zigmas Zinkevičius. Kanados "Tėviškės Žiburiai" rugsėjo 1-ą dieną išspausdino pasikalbėjimą su Zinkevičiumi. Cituoju ištrauką šiek tiek trumpindamas:

Penkiasdešimties metų okupacijos palikimas (...) negali išnykti be pėdsakų, su juo dar ilgai teks kovoti. Juk Lietuva, skirtingai negu mūsų bendro likimo šalys Latvija ir Estija, turėjo labai stiprią lietuvišką komunistų partiją, [tuo tarpu] Latvijoje ir Estijoje kompartijos buvo labiau rusiškos. Tai mums praverė Atgimimo metu. Tačiau dabar [mes] dėl to turime daug vargo. Negalėdami visai propaguoti bolševikinių idėjų, buvę komunistai lietuviai dabar "išpažįsta" kosmopolitinę ideologiją, kuri jiems labiau prie širdies negu tautinė lietuviškoji. (Citos pabaiga)

Labai gražiai ir trumpai pateikta mintis, liečianti visas besireformuojančios Lietuvos sritis. Išties ir Atgimimas, ir jį vedantis Sąjūdis perėjo kelias stadijas. Gal verta prisiminti, kad Sąjūdis prasidėjo Gorbačiovo "persitvarkymo" priedangoje ir pradžioje net vadinosi "Persitvarkymo Sąjūdžiu". Niekas negalėjo žinoti kokia kryptimi vystysis Sovietų represinės vidaus politika, kuri nuo pat "proletariato diktatūros" įsikūnijimo terorizavo savo gyventojus. Nuo galimo terorizmo reikėjo kaip nors bandyti apsaugoti, tad "persitvarkymas" buvo naudingas sloganas. Po kurio laiko tas nereikalingas priedas buvo nu-

mestas šiukšlių dėžėn ir Sąjūdis išėjo į viešumą su savo tikroju vardu - "Sąjūdis". Kas naudinga vienu metu, gali pasidaryti nereikalingas balastas kitu.

Kuriant Lietuvos kariuomenę daug kas buvo daroma pagal sovietišką pavyzdį. Ir tai visai suprantama, nes atsikūrusioms karinėms pajėgoms vadovavo sovietų paruošti karininkai, kurie vakarietiškos patirties veik visai neturėjo, nes tas sovietinis "rojus" buvo atsivėręs geležine uždanga kaip tik dėl to, kad sovietiniai piliečiai nematytų, kas vyksta kitur. Sovietinė sistema tegali gyvuoti patamsyje, iš kurio negalima matyti likusio, ne sovietinio pasaulio.

Tad buvo naudinga, kad buvo gana daug lietuvių sovietinių karininkų, su sovietiniu išsilavinimu ir patirtimi. Dabar, bet gi, ta sovietinė patirtis gali būti dideliu stabdžiu modernizuojant karines pajėgas pagal vakarietišką modelį. Tad pasikeitimai aukštas pareigas einančiame personale neišvengiami. Be to, tokie pasikeitimai yra išvis pageidautinas reiškinys, lygiai taip, kaip pasikeitimai vyriausybėje, kur normaliai keičiama rinkimų pasėkoje. Teko atsitiktinai sužinoti, kad Lietuvoje ruošiamasi keisti kariuomenės vadą. Tai geras pavyzdys, kad reformuojant kariuomenę, reikia keisti ir dalį jos vadovybės. Dabartiniu Kariuomenės vadu yra Generolas Leitenantas J. Andriškevičius. Kas jis toks, kokio jo patirtis?

J. Andriškevičius gimė 1944 m. Anykščių apylinkėje. Anykščių vidurinė mokyklą baigė 1963 metais. 1967 metais jis baigė Kirovo vardo karo mo-

kyklą Leningrade. 1967-1973 metais tarnavo Sovietų kariuomenės daliniuose okupuotoje rytų Vokietijoje. 1973-1976 metais tęsė karininko mokymąsi Frundzės karo akademijoje Maskvoje. 1981-1984 metais tarnavo "kariniu patarėju" marksistų valdomoje Etiopijoje. 1984-1990 metais buvo karinės katedros viršininku Vilniaus Universitete. Atrodo, kad 1991 metais Lietuvos kariuomenės kūrimu jis praktiškai nedalyvavo. 1992 metais tapo Krašto Apsaugos Mokyklos viršininku. Sovietų Armijoje jis išsitaravo iki pulkininko laipsnio, kurį gavo 1984 metais. 1993 metų pabaigoje Prezidentas A. Brazauskas paskyrė jį Lietuvos Kariuomenės Vadu, gi 1993 metais jam suteiktas Brigados Generolo laipsnis, vėliau Generolo Leitenanto laipsnis.

Koks kandidatas tikėtų būti naujuoju Kariuomenės Vadu? Be abejo, svarbiausias reikalavimas - tai nedviprasmiškas lietuviškas patriotizmas ir ne tik lojalumas, bet ir meilė Lietuvai. Kadangi kandidatai bus turėję kokių nors sovietinį karinį išsilavinimą, svarbu kad jie būtų pakankamai jauni, kad sugebėtų mokytis naujų vakarietiško metodo. Žinoma, tokios aukštos pozicijos niekas negali pasiekti jaunystėje. Būtų visai keista matyti, sakykim, 35 ar 40 metų amžiaus asmenį tokioje pozicijoje. Bet jis neturėtų būti vyresnis, kaip 50 metų. Kariuomenės Vadas būtinai turėtų gerai mokėti bent vieną iš NATO pagrindinių kalbų, t. y. anglų, vokiečių ar prancūzų. Jis turėtų būti studijavęs kokioje nors Vakarų šalyje. Aišku, svarbu, kad būtų tinkamos išvaizdos, juokingai atrodytų tokiose pareigose pilvelį užsiauginęs asmuo, kuris pritrūksta kvapo vos į antrą aukštą užlipdamas. Toks "pavyzdys" jaunesniems kariams būtų tikra skriauda. Be to, reikia prisiminti (nukelta į 2 psl.)

NEW YORKE PAMINĖTA POETO ADOMO MICKEVIČIAUS 200 METŲ GIMIMO SUKAKTIS

Spalio 7 dienos vakare puišiose Lenkijos generalinio konsulato patalpose Manhattane, New Yorke, buvo paminėta poeto Adomo Mickevičiaus 200 metų gimimo sukaktis. Minėjimą rengė Lenkijos ir Lietuvos generaliniai konsulatai drauge

Lenkijos - Ryszard Klemm, Lietuvos - dr. Petras Anusas.

Columbijos universiteto Slavų departamento profesorius David Goldfarb skaitė paskaitą, pavadintą "Bigos". Bigos yra patiekalas, kurį sudaro troškinti kopūstai ir mėsa. Taigi, ši pas-

Lietuvos Respublikos Generalinis konsulas dr. Petras Anusas taria sveikinimo žodį Vaidos Kelerienės nuotr.

su Columbijos universiteto ir Hunter koledžo talka.

Lenkijos generalinis konsulas yra įsikūręs Madison Ave. ir 37 St. sankirtoje (ėjimas iš 37 gatvės). Antrame aukšte yra graži barokinio stiliaus salė su lubose nutapytu didžiulių paveikslu, kurį rėmina 8 angelai su girliandų vainikais. Prie salės yra erdvas vestibulius ir kita salė vaišėms, priėmimams. Publika sukvietė Lenkijos ir Lietuvos gen. konsulai. Įėjimas buvo tik su pakvietimais. Gražios publikos prisirinko per 150. Lietuvių buvo apie 40.

Vakaro programa norėta plačiu mostu apibendrinti žymaus poeto kūrybą, parodyti kaip ji gyva dabartyje, atskirai prisimenant keletą kūrinių, atskleidžiančių didįjį talentą.

Atidarymo žodį pradėdant vakarą tarė abu gen. konsulai:

kaita buvo "patiekalas" - poeto įvairių nuotaikų motyvų, temų. Profesorius kalbėjo temperamentingai, vaizdžiai.

Hunter koledžo Slavų skyriaus profesorė Krystyna Olszer supažindino su naujausiu poeto kūrinių vertimu į anglų kalbą "Treasury of Love by Adam Mickiewicz".

Broadway aktorius Carl Tramont atliko bent kelis skaitymus iš Mickevičiaus "Ponc Tado", "Krymo sonetų". Vėliau Vyt Bakaitis papasakojo, kaip jis vertė "Krymo sonetus", įkvėptas Vinco Mykoliaičio-Putino vertimo į lietuvių kalbą. Savo vertimą į anglų kalbą palygino su kitais vertimais. Vyt Bakaitis yra prityręs poetas, iš lietuvių poezijos daugelį autorių vertęs į anglų kalbą. Jo paaiškinimai apie vertimus buvo itin įdomūs. (nukelta į 8 psl.)

SVEIKINIMAI POPIEŽIUI

Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus spalio 16 d. pasveikino Joną Paulių II, švenčiantį dvidešimtąsias metines nuo tada, kai jis buvo išrinktas Popiežiumi. "Su giliausia pagarba sveikinu Jus gražaus ir reikšmingo visai žmonijai jubiliejaus proga. Dvidešimt Jūsų pontifikato metų - tai viso pasaulio kaitos ir pažangios visuomenės bei

religinės minties plėtos laikas", - rašoma Prezidento sveikinime. Telegramoje teigiama, kad Popiežiui aktyviai dalyvaujant, pasaulis išgyveno netikėčiausias permainas - šaltojo karo baigtį, "blogio imperijos" griūtį, keliolikos valstybių grįžimą į demokratinių šalių bendriją po ilgalaikės priespaudos.

ELTA

LIETUVOS DIPLOMATIJOS ŠEFO PALAIKUS PRIGLAUS TĖVYNĖS ŽEMĖ

Buvusio Lietuvos užsienio reikalų ministro bei diplomato šefo Stasio Lozoraičio palaiikus amžinojo poilsio priglaus Kauno Petrašiūnų kapinės. Kartu iš Italijos bus parvežti ir jo žmonos Vincentos Matulaitytės-Lozoraitienės palaikai. Iškilmingo perlaidojimo klausimais rūpintis speciali valstybinė komisija, kuriai vadovaus užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas. Planuojama, kad Lozoraičių palaikai Lietuvoje bus perlaidojami lapkričio 8-9 dienomis. Manoma, kad šiam tikslui turėtų būti skirta apie 125 tūkst. litų. Perlaidojimo ceremonija įsilis į Lietuvos diplomati-

jos 80-mečio minėjimą. Be to, prieš mėnesį sukako šimtas metų nuo tada, kai gimė S. Lozoraitis - vienas žymiausių šio amžiaus Lietuvos valstybės veikėjų ir diplomatų. Dabar S. Lozoraitis ir jo žmona V. Matulaitytė-Lozoraitienė ilsisi kukliose Romos priemiesčio kapinėse. Vyresnysis jų sūnus - buvęs Lietuvos ambasadorius JAV ir Italijoje, kandidatas į Lietuvos Prezidentus Stasys Lozoraitis palaidotas JAV, bet jo našlė Danilė Lozoraitienė neseniai pareiškė neatmetanti galimybės, kad palaikai bus perkelti į Lietuvą.

ELTA

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ KODĖL BŪTINA KEISTI STRUKTŪRĄ

Spalio 8-10 d. Cleveland'e įvyko JAV Lietuvių Bendruomenės konferencija ir tarybos posėdis. Konferencijoje būta svarbių pasisakymų apie mūsų bendruomenę, jos evoliuciją bei tolimesnį likimą. Šiuosy skelbiame polemiską Algio Rukšėno pasisakymą apie JAV LB evoliuciją ir būtinybę keisti jos struktūrą. Nors p. Algio Rukšėno siūloma piramidės tipo struktūra (kaip armijoje ar tipinėje biznio korporacijoje) susilaukė daug ginčų ir kritinių pastabų, jo pateikta mūsų bendruomenės analizė buvo labai reikšminga.

Algis Rukšėnas

Lietuvių Bendruomenė Jungtinėse Amerikos Valstijose ir kitur - įskaitant ir jos organizacinį periodą - gyvuoja jau 50 metų. Ir kaip kiekviena ilgametė organizacija, išgyvena kaitos ciklą. Kaip augimo, brendimo ir nykimo procesai būdingi gyviems organizmams, jie taip pat charakterizuoja ir organizacijas bei asociacijas.

Bet, priešingai gyviems organizmams, organizacijos bei asociacijos turi galimybę atsinaujinti ir tęsti savo egzistenciją į neribotą ateitį, jeigu jų vadovai ir nariai laiku supranta ir atpažįsta, kuriame jų egzistencijos cikle iškyla priežastys ir reikalas daryti pakeitimus, kurie užtikrintų jų tolimesnį gyvavimą.

Aš manau, kad Lietuvių Bendruomenė savo egzistencijoje yra pasiekusi tokį periodą. Priešasčių

yra įvairių, bet aš norėčiau trumpai sustoti prie dviejų, kurios, mano supratimu, iškėlė kritišką būtinybę atnaujinti Lietuvių Bendruomenės struktūrą.

Viena - tai išsivijęs kartų pasikeitimas ir naujosios kartos besikeičiantys interesai, kai jie neišvengiamai vis labiau yra veikiami gyvenamojo krašto kultūros, ir asimiliuojasi jo visuomenėje.

Kita - tai Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo faktas.

Abu šie veiksniai iškėlė Lietuvių Bendruomenės struktūros silpnas. Struktūros, kuri buvo reikšminga prieš 20 ar 30 metų, bet kuri yra kritiškai netinkama šiandien, ir gresia pavojus, kad ji po truputį sunyks, nebent jos vadovai ir nariai - supratę laiko ir sąlygų kėlimus reikalavimus - veiks pasiryžę Lie-

tuvių Bendruomenę atnaujinti ir padaryti ją daugiau atliepiančia tiek išsivijęs, tiek ir Lietuvos lietuvių interesus ir poreikius.

Jau pati tema ir klausimai, pateikti šiai Konferencijai, nurodo problemas, kurias aš čia ir išskeliu: apylinkėms mažėjant, ar reikėtų kurti apylinkės regioninių pagrindų?; kas turėtų būti Tarybos narys?; kuriais reikalais turėtų rūpintis Taryba: apygardos, apylinkės?

Tai elementarūs klausimai. Juos verčia pati dabartinė LB organizacijos struktūra. Šie klausimai visiškai nekiltų, jeigu Lietuvių Bendruomenė šiandien būtų išryškinta taip, kaip turėtų būti, ir sudaryta iš narių, kurie jaustų tiesioginį interesą ir tiesioginį poveikį organizacijos tikslams, strategijai, programoms ir jos vadovams.

Bendruomenės būklė šiandien yra tiesioginis rezultatas keleto veiksnių. Pirmia, tai iš tikrųjų nėra viena organizacija, kuri būtų kvalifikuojama kaip Lietuvių Bendruomenė. Tai iš tikrųjų Lietuvių Bendruomenės (daugiskaita). Daugelis narių jaučiasi labai atitolę nuo mūsų Krašto Bendruomenės vadovų, nekalbant jau apie vadovus Pasaulio Lietuvių Bendruomenės,

(nukelta į 5 psl.)

Humanitarinių mokslų politikos perspektyvos

Liepos 3-4 d. Vilniuje, Pedagoginiame universitete, vyko Pasaulio lietuvių bendrijos tradicinė konferencija. Šįkart jos tema buvo "Tarpdisciplininiai ryšiai lituanistikoje". Organizatoriai išties gerai padirbėjo – buvo perskaityta daug įvairių pranešimų, ne viename jų konkretūs tyrimai buvo sėkmingai derinami su plačiais kultūrologiniais apibendrinimais, o plėtojamos išvalgos įgavo naujus požiūrius į jau žinomas problemas. Buvo išskirti trys problemų ir, sakyčiau, kalbėjimo blokai: i) humanitarinių disciplinų ryšius žvelgta teoriškai, analizuotas tarpdiscipliniškumas istoriniuose tyrinėjimuose, tarpdisciplininiai metodai taikyti nagrinėjant konkrečius kultūros reiškinius. Daug diskusijų sukėlė K. Nastopkos, A. Valantiejiaus, A. Samalavičiaus, V. Berenio, A. Tereškino teoriniai svarstymai, paremti vakarietiško šiuolaikinio kultūrologinio konteksto išmanymu, R. Apanavičiaus, R. Batūros, A. Nepokupno istoriniai ir lingvistiniai tyrinėjimai.

Konferencijos organizatoriai liepos 3 d. surengė diskusiją "Humanitarinių mokslų politika Lietuvoje", apie kurią norėtusi plačiau papasakoti. Ne visi iš daugelio kviestų valdininkų, nuo kurių vienaip ar kitaip priklauso humanitarinių mokslų būsenai ir ypač jų ateitis, atvyko plačiai publikai viešai išdėstyti savo požiūrį. Vis dėlto valstybinės institucijos buvo deramai atstovaujamos – dalyvavo ir išsamiai atsakinėjo į visus, sakyčiau, labai problemiškus klausimus švietimo ir mokslo ministras Kornelijus Platelis, Seimo švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas Žibartas Jackūnas, o diskusijai vadovavusiam Almantui Samalavičiui talkino kalbininkas Bronys Savukynas ir šių eilučių autorius. Kas lėmė tokios diskusijos aktualumą? Iš esmės – šiuo metu bandoma vykdyti mokslo ir mokslo institucijų reforma, suburti ekspertų veiklą. Išryškėjo technokratinis scientistinis ekspertų požiūris į humanitarinių mokslų sferą ir apskritai į kultūrą, pateikiamas kaip oficiali valstybės politika tų sričių atžvilgiu. Tad ir buvo klausiamas – ar išties ekspertai yra valstybės politikos humanitarinių mokslų sferoje reikėjai ir ar gali žmonės, visiškai nesusigaudantys šioje sferoje (buvo pateikta tiesiog stulbinančių arogantiško nemokšiško pavyzdžių), imtis pertvarkymų? Galų gale, kaip visada, kyla klausimas – kas ir už ką atsakingas? Į šį klausimą lengviausia ir atsakyti – kol kas niekas ir nė už ką. Valstybė neturi aiškos politikos. Tad ekspertams kol kas visiškai veikimo laisvė, nes jų jau pats statusas visokią iniciatyvą suinstitucina, daro privalomą vykdyti. Fone, kaip visada – valstybės skiriamų lėšų humanitarinių mokslų sferai persikirstymo galimybės ir valdžios galių kaupimas vienu ar kitu ekspertų grupių rankose. K. Platelis aiškino, jog numatyta tik bendra norima tendencija – kad mokslinis tiriamasis darbas persikeltų į universitetus, nes universitetuose į tą darbą galima įtraukti ir gabų studijuojančių jaunimą. Kitas dalykas – ateityje valstybė finansuos tik patvirtintus projektus, tad mokslinėms institucijoms reikėtų ir pačioms ieškoti užsakovų. Prioritetinė kryptis – lietuvių kalbos tyrimai. Suprantama, valstybė užsakys ir

Vytautas Rubavičius

daugelį kitų kultūros projektų, tačiau projektai turės varžytis, kad gautų valstybės lėšų.

K. Platelis ne sykį ramino visus, sakydamas, jog niekas nesiuršia tuoj suardyti ar naikinti vienus ar kitus humanitarinius institutus, jų skyrius prijungiant prie universitetų ar kitų institutų. Šitai, jo manymu, turėtų vykti natūraliai, svarbu, kad ryškėtų tendencija, kuri nebūtų paremta voliuntaristiniais sprendimais.

Ž. Jackūnas sakė, jog gaila, kad kol kas neturime aiškos Seimo patvirtintos mokslo plėtros programos, jog tokia programa kol kas dar net nesvarstyta visuomenėje, o tai turėtų būti padaryta. Tačiau jis pateikė ir džiuginančią žinią – numatoma LR Mokslo tarybai suteikti platesnius ir veiksmingesnius įgaliojimus. Kalbėdamas apie Mokslo tarybos ruošiamą programą, Ž. Jackūnas pažymėjo, jog joje visur paryškina vykdomų pertvarkymų kultūrinę, visuomeninę reikšmę. Galima daryti išvadą, jog Mokslo tarybos programa išties sugebėtų suderinti gamtamokslinį ir humanitarinį požiūrį į mokslo plėtros perspektyvas.

Ši diskusija neatsirado tuščioje vietoje – jos kontūrus nubrėžė B. Savukyno vadovaujame žurnale "Kultūros barai" rengiami pokalbiai "Ar valstybė turi mokslo plėtros viziją?" Galima būtų priminti, jog š. m. trečiame žurnalo numeryje kaip tik ir buvo išspausdintas humanitarinių mokslų būklę aptariantis pokalbis. Vėliau gauta atsakymų į tą pokalbį, o tema plėtotą kitų humanitarų diskusijose. Kas jose ryškėja? Vienas dalykas visiškai aiškus: humanitarinių mokslų ekspertų grupėje vyrauja įsitikinimas, jog, vieno grupės nario žodžiais tariant, "daugelis humanitarų labai neišklaidžiai suvokia, kas yra mokslas". Šitai simptomiška. Ekspertai iš esmės skleidžia pozityvistinį amžiaus pradžioje vyravusį požiūrį į mokslą. Galima nujausti, jog gamtos mokslų atstovai, kuriems istorija suteikė šansą nuspręsti Lietuvos humanitarinių mokslų ir kultūros ateitį, ir patys gerai nežino, jog tas neigiamas mokslo vaizdinys (beje, nedetalizuojamas, pasitenkinama teiginiais, esą mokslas yra vienas, pasaulinis ir pan.) jau seniai sukritikuotas, jau seniai aptartos jo metafizinės prielaidos, jau seniai parodytas jo ryšys su švietėjų totalizuojančiu projektu. Juk gamtos tyrinėtojai, kalbančiam apie mokslą, šiuo metu derėtų pasakyti, kokio požiūrio į mokslą jis laikosi, kuo jis remiasi – T. Kuhno, K. Popperio, P. Feyera-bendo ar, tarkim, Rorty mokslo vaizdu. O gal tas mokslo vaizdinys yra susiklostęs iš kadaise aukštojoje mokykloje įdiegtų dialektinio materializmo idėjų ir vadinamosios sveikatos nuovokos kratinio? Juk scientizmas, kaip šiuolaikinio mokslo vaizdą ir agresyvią mokslo ideologiją, jau prieš Antrąjį pasaulinį karą išgildeno E. Husserlis savo žyminame veikale "Europos mokslų krizė ir transcendentali filosofija", ir jo išvalgas patvirtino istorija.

Pagrindinė ekspertų problema – kaip įvertinti humanitarų "gaminamą" produkciją? Kitaip tariant, kaip atskirti mokslinę nuo nemokslinės? Pats paprasčiausias būdas – perskaityti tą "produkciją" ir suprasti. Tačiau šita procedūra yra, matyt, pernelyg sudėtinga, o gal net žeminanti (juk teks skaityti darbus nesuvokiančių, kas yra mokslas), tad siūlomas "moksliškumo" kriterijus – citavimo indeksas. Toks naujas ekspertinės minties žybtelėjimas.

Buvo pasaulyje tokia trumpalaikė susižavėjimo "citavimo indeksu" banga, tačiau jau seniai nuslūgo, dabar jos iškėlimas atrodo kurioziškas, o vakariečio mokslininko akimis žiūrint – juokingas. "Citavimo indeksas" gali šį pasakyti apie darbo vertę, tačiau tik praėjus gana ilgam laikui. Kita vertus, jau seniai sociologiniai tyrimai yra parodę, kaip sėkmingai tokie susikurti "kriterijai" apeinami: kolegų ar tam tikrų mokyklų atstovai ima be paliovos, reikia ar nereikia, cituoti vieni kitų darbus. Svarbu suvokti, jog ir pats mokslas yra sudėtingas socialinis reiškinys, jame veikia daug tiesos "gaminimo" būdų, jis yra įvairių ekonominių interesų ir politinių jėgų sankirtos laukas. "Mokslinė tiesa" dažnai būna tik tų interesų priedanga. Kita vertus, humanitariniai mokslai atlieka daugybę funkcijų, susijusių su kūrybinga nacionalinės kultūros plėtra, žmonių ugdymu. Todėl abstraktus reikalavimas "integruotis į pasaulio mokslą", nesuvokiant ir integracinių procesų įvairialypiškumo, o kartais net skatinant tiesiog rašyti angliškai ar vokiškai ir spaus-

dinti savo darbus užsienio žurnaluose (šitai turės laiduoti "moksliškumą"), yra nukreiptas prieš pačius nacionalinės kultūros pamatus. Humanitariniai mokslai pirmiausia reikalingi čia, Lietuvoje, o integraciniai saitai turi susiklostyti natūraliai bendraujant akademiniams sluoksniams. Humanitariniai mokslai yra nacionalinės kultūros pamatas. Suprantama, juos būtina plėtoti, tačiau tai neturi nieko bendra su taikymusi prie įvairių išgalvotų "moksliškumo" kriterijų.

Diskusijoje buvo pateikta nuostabą keliančių faktų, kaip universitetus "prižiūrintys" ekspertai vertina humanitarinę sferą atstovaujančių mokslininkų monografijas. Suprantama, neskaite. P. Bražėnas net prasiitarė sudarinėjęs iš tokių pavyzdžių "1001 nesąmonės knyga".

K. Platelio ir Ž. Jackūno išsakyti žodžiai teikia viltį, jog vis dėlto humanitarinių mokslų tvarkymas nebus atiduotas į tokių ekspertų rankas, nes Mokslo tarybos požiūris į mokslo plėtrą yra paremtas kultūriniais ir visuomeniniais prioritetais. Tačiau grėsmė išlieka – Lietuvoje Vyriausybės potvarkiai ar nutarimai kartais trenkia kaip perkūnas iš giedro dangaus, ir niekas niekada nebeatseka, koks "ekspertas" ir kam pakišo pasirašyti vieną ar kitą popierių.

NEVALIA VIETOJE TRYPINĖTI

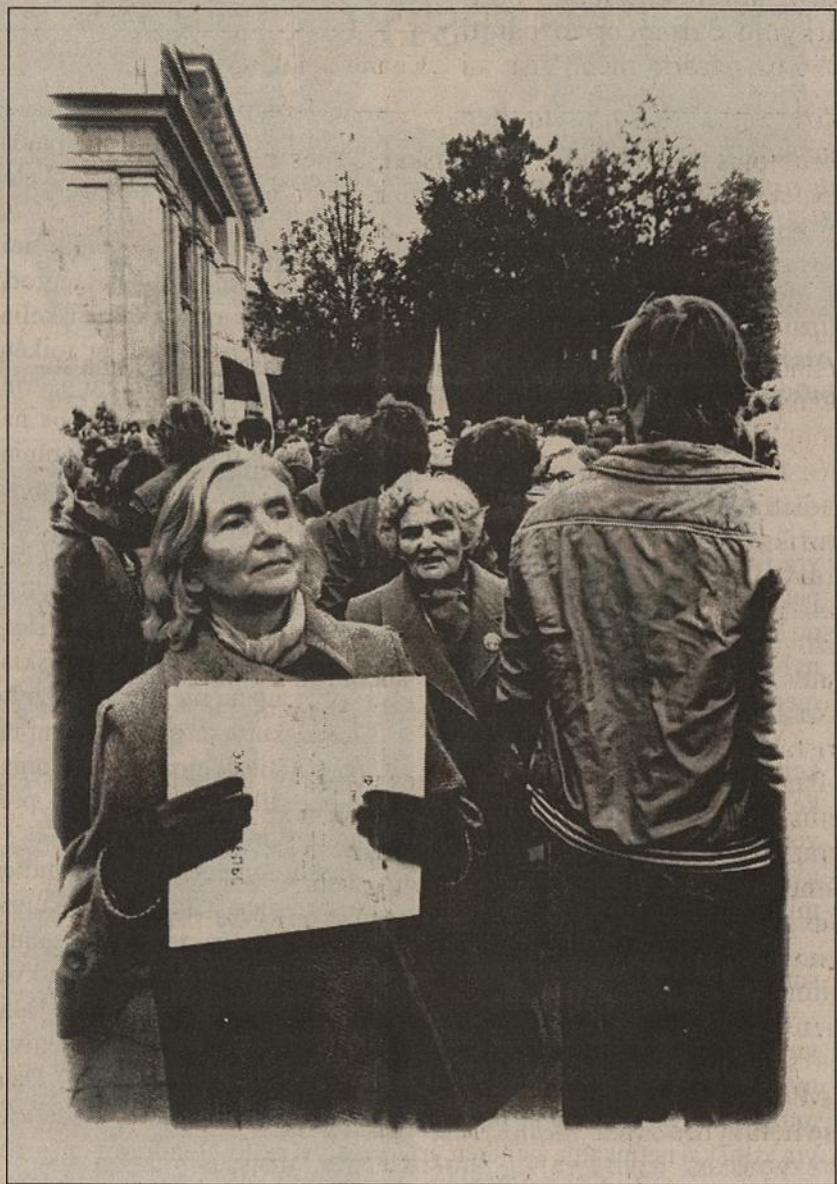
(atkelta iš 1 psl.)

ti, kad ir kariuomenės vadai turi šeimas – tinkamo vedusio kandidato žmona turėtų reprezentuoti Lietuvą, ne kurį nors kitą kraštą.

Žinoma, jei kandidatas į tą aukštą postą yra vedęs rusę, tas faktas neturėtų jo savaime diskvalifikuoti. Antra vertus, negalima užmiršti, kad žmonės turi šeimos ryšius – tėvus, brolius, seseris ir t. t. Jei šie šeimos nariai gyvena ne Lietuvoje, gali susidaryti įvairiausių komplikacijų, kurios yra savaime suprantamos ir apie jas čia ne vieta kalbėti.

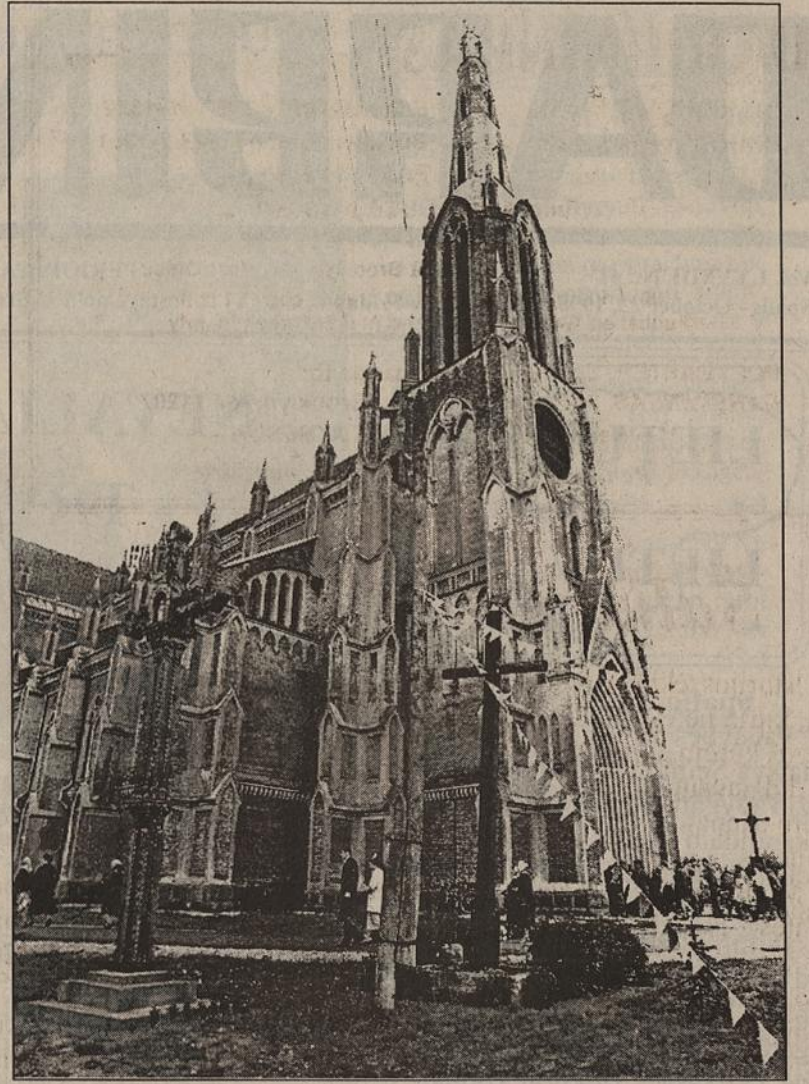
Be abejo, tinkamų kandidatų Lietuvos Kariuomenėje tikrai yra, reikia tik pasirinkti tinkamą. Pagal Lietuvos sanavarką, kariuomenės vadą skiria Lietuvos Respublikos Prezidentas su Seimo pritarimu. Reikia tikėtis, kad Prezidentas Adamkus pasitars su valdančiosios koalicijos Seimo nariais ir suras tinkamą kandidatą, priimtina ir Prezidentui, ir Seimui. Būtų tragiška, jei išsiliėtų į viešumą ginčai dėl šio Lietuvai svarbaus karininko paskyrimo.

Nevalia vietoje trypinėti. Naujas Kariuomenės Vadas turi būti nedelsiant paskirtas.

Trispalvės pakėlimas Vilniuje 1988 m. spalio 7 d.

V. Kelero nuotr.

Šv. Trejybės bažnyčia Gervėčiuose (Baltarusija) V. Inčiūtės nuotr.

NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY
SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomotį namą puikioje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINERĄ A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunos šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiekimas su prekybos centrais ir darbais. Gerai žinomos pensininkų namų bendruomenės.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigcycle@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuves. Modernios kopyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoji vietoje - OHLERT-RUGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINŲ.

Fasolino MEMORIALS

66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326 - 1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTELĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALE -

KVEČAS
JONAS
1933+1976

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra

Šalkauskis šiandien

Istorijos tėkmėje dėmesį patraukia gruodžio ketvirtoji. Tai diena, kurią netekome dviejų pačių didžiųjų nepriklausomos Lietuvos kūrėjų. Gruodžio 4 mirė valstybinės organizacijos vienas iš didžiausių kūrėjų – prel. Mykolas Krupavičius. Gruodžio 4 mirė vienas iš didžiausių tautinės minties kūrėjų Stasys Šalkauskis.

M. Krupavičius ir St. Šalkauskis vienas antrą papildė ir pratęsė. Neužteko sukurti ir išlaikyti valstybinį gyvenimą, kuriam aukojosi M. Krupavičius. Reikėjo jį papildyti tautinio turinio, tautinės kūrybinės minties, kuri įprasminėtų valstybės buvimą, įrikiuotų Lietuvą į europinės kultūros pažangą su savu lietuvišku veidu. St. Šalkauskis ir buvo didžiausias nepriklausomos Lietuvos mąstytojas, tos tautinės minties kūrėjas, ugdytojas, daugiausia įtakos palikęs Lietuvoje augančiai generacijai.

M. Krupavičius mirė 1971 gruodžio 4. Jo vaizdas ir darbai tebėra dar prieš akis. Prof. St. Šalkauskis mirė 1941 gruodžio 4. Kai laiko nuotolis apnešė jo vaizdą kiek dulkėm, reikia jas nupūsti ir momentui pamatyti Šalkauskį prašnekantį šiandienai.

Lietuvon St. Šalkauskis iš Šveicarijos Friburgo grįžo 1920 su pasiryžimu rodyti tautai teisingą kelią jos valstybinėje ir kultūrinėje pažangoje. Ryškiausia jo rodomo kelio gairė buvo jo išreikšta kaip “Rytų ir Vakarų sintezė”. Tai Šalkauskis buvo svarstęs jau savo disertacijoje 1919 metais; tai pakartotojiškai skaitytų jo savo žurnale “Romuvoje”.

Tačiau tuo metu Šalkauskio žurnalas nerado pakankamos atramos. Po dviejų numerių turėjo sustoti. Nerado atramos, tikriau supratimo, ir jo Rytų-Vakarų kultūros sintezės idėja. Ji buvo ir paskiau kritikuojama. Tik jau vėliau, jau iševiojoje, imta suprasti anos idėjos tikrąją prasmę: lietuvių tauta, būdama tarp Rytų ir Vakarų, neturi pasiduoti vienai ar antrai dvasiai; turi išsilaikyti savarankišką; bet ji neturi izoliuotis nei nuo Rytų, nei nuo Vakarų; prisiimdamas iš vieno ir antrų, kas yra pozityvu, turi išlaikyti pusiausvyrą.

Tos minties laikydamasis, Šalkauskis buvo priešingas lietuvių intelektualų prisiimtai ir parsineštai iš Rytų, Lietuvos liaudžiai svetimai antireliginei dvasiai. Paskiau buvo priešingas iš Vakarų atnešamai totalistinei (fašistinei, nacistinei) antidemokratinei. Ko nepasisekė padaryti per “Romuvos” žurnalą, Šalkauskis padarė per ilgus metus universiteto auditorijoje, paskaitose, atsišaukimuose Ateitininkų Federacijos nariams (Federacijos pirmininku Šalkauskis buvo 1927-1930). Jaunoji generacija buvo paveikta Šalkauskio galvojimo ir tauraus pavyzdžio.

Kritiškai sutikta kultūrinės pusiausvyros idėja, išreikšta “sintezės” vardu, ilgainiui buvo visuotinai prisiimta, kai buvo išreikšta kitu Šalkauskio vardu – “pilnutinio žmogaus” vardu. Tas terminas tebėra prigijęs ir dabar. Prigijęs ir dabar aktuali tebėra ir pati Šalkauskio dvasinės pusiausvyros idėja. Pasikeitė aplinkybės, lyg scenos dekoracijos, bet ir lietuviui, esančiam Vakaruose, verdančioje Vakarų aplinkoje, aktualu sutikti tą aplinką kritiškai, prisiimti iš jos tai, kas sutinka su jo tautinės dvasios individualybe.

Kas pasijunta savo tautai jau nebeprisklausas, nors ir būtų iš jos kilęs, veikia prieš savo tėvų tautą. Jam neberūpi, kad ji būtų. Net visiškai išnykimas jo nejaudintų. Tokie asmenys vadinami nutautėliais.

Valdas Adamkus

Likimo vardas - Lietuva 12

Nutarėm surinkti lėšų ir pasiūsti išvykon Vytauto Grybausko treniruojamą vyrų krepšinio komandą. Vyrų, iš pradžių susirinkę Tabor Farmoje, šiek tiek pasitreniravo, susižaidė. Komandai parūpinome žalio šilko uniformas – tokias pat, kokiomis vilkėjo Europos čempionatą Kaune laimėjusi Lietuvos rinktinė. Aš buvau šio savotiško JAV lietuvių “desanto” ir Pietų Ameriką vadovas.

Pervaziavome per visą Pietų Ameriką – lankėmės ne tik Argentinoje, Brazilijoje, Urugvajuje, kur buvo didžiausios lietuvių kolonijos, bet ir Kolumbijoje. Per rungtynių jos sostinėje Bogotoje pertrauką prie mūsų augalotų vyrų, žiūriui, priėjo kažkoks žemaūgis, raudonveidis senyvas žmogus, panašus į indėną, ir čiupinėja pirštais vieno jų uniformą. Paklausiau, kas jis. “Aš – lietuvis, tik jau penkiasdešimt metų negirdėjau lietuviškos šnekos”, – atsakė tas vyras ir papasakojo, kad specialiai per kalnus atkeliavęs iš kažkurio miestelio į Bogotą, kad mus pamatytų.

Būtų galima ištisą knygą parašyti apie tokius jaudinančius susitikimus su lietuviiais. Visuose miestuose į rungtynes sueidavo būriai tautiečių ir temperamentingai, kaip būdinga Pietų Amerikos žmonėms, skanduo davė, palaikydami mus, o ne savo šalies komandas: “Lietuva, Lietuva!”

Brazilijoje pirmiausia atskridome į Porto Aлегrę. Nutarėme pasidairyti po miestą. Turbūt kokie penki susigrūdome į taksi, bet

Laikinosios sostinės prezidentūra laukia Prezidento dėmesio

Kauno senamiestyje, buvusioje prezidentūroje, vėl triūsia darbininkai – čia prasidėjo antras restauravimo etapas.

Dar 1993 m. buvo nutarta įamžinti buvusius Lietuvos prezidentus A. Smetoną, A. Stulginskį ir K. Grinių – ketinta prie buvusios prezidentūros pastatyti jų biustus, išlietus iš bronzos. Pats pastatas, 1989 m. atitekęs Vytauto Didžiojo karo muziejui, daugelį metų stokojo Lietuvos vyriausybės ir prezidentų dėmesio.

Restauravimo pradžia

Vytauto Didžiojo karo muziejaus direktorius Juozas Jurevičius “Lietuvos aidui” papasakojo apie ilgą akmenuotą buvusios prezidentūros atkūrimo kelią. Nuo 1990 m. iki 1994 m. buvo tik susirašinėjama ir ginčijamasi. Mat Kauno savivaldybė viena ranka atidavė šį pastatą muziejui, o kita ranka dalijo nuomos sutartis (tame pačiame pastate) įvairioms organizacijoms.

Tiesa, 1993 m. vasario mėn. buvo sudaryta iniciatyvinė grupė buvusių prezidentų restauravimo darbams judinti. Jos dėka pavyko išjudinti ne tik Lietuvos, bet ir JAV bei Didžiosios Britanijos lietuvius. Pradėjo plaukti aukos. Aukojų bendrovės, bankai, verslininkai ir įvairūs asmenys. Neatsiliko ir tuometinis Prezidentas Algirdas Brazauskas. 1994 m. birželio 1 d. pasirodė jo dekretas “Dėl LR Prezidentų K. Griniaus, A. Smetonos ir A. Stulginskio atminimo įamžinimo”. Prie Prezidento buvo sudaryta komisija, kuri privalėjo rūpintis ne tik paminklais, bet ir K. Griniaus ir A. Smetonos palaikų pervežimu į Lietuvą. Ši komisija privalėjo rūpintis buvusios prezidentūros tvarkymu. Todėl nedelsiant, pasak J. Jurevičiaus, atsirado lėšų ir buvo nuspręsta prezidentūros sodelį patikėti atgaivinti architektui Kęstučiui Mikšui, skulptoriams Stasiui Žirguliui, Vytautui Naručui ir Alfredui Vaurai. Skulptūras nutarta lieti iš alavo bronzos, kurios reikia daugiau nei dviejų tonų. Architektas K. Mikšys papasakojo, kad buvusios prezidentūros sodelio pertvarkymo eskizinį projektą rengė ilgai. Susidarė net šešios bylos dokumentų, brėžinių, protokolų, nuotraukų. Skulptūros pastatytos ir galutinai sodelio pertvarkymo darbai buvo baigti 1996 m. vasario mėn. Visa tai

Lina Mažeikaitė

kainavo daugiau kaip 400 tūkst. Lt.

Po to, pasak muziejaus direktoriaus, buvo atliekami tik tyrinėjimo darbai, kurių ėmėsi AB “Kauno paminklų restauravimo ir projektavimo institutas”. Tyrinėjimo darbai atliekami ir šiuo metu, nes statybininkai vis sukurda įdomių detalių, kurias privalo išsaugoti. Institutas parėngė visą prezidentūros restauravimo projektą. Projekto vadovė Nijolė Švėgždienė teigia, kad restauruotame pastate bus išsaugoti laiptai, kai kurios durys, priekario laikų radiatoriai, arkiniai langai. Buvusi prezidentūra restauruota atrodys taip, kaip ji atrodė 1926-1935 metais.

Nūdienos prezidentai turės rezidenciją Kaune

Šiuo metu, kaip teigia J. Jurevičius, ledai stipriai pajudėjo. Mat restauravimo darbams ir apdailai skirta 2 mln. 800 tūkst. Lt. Šių pinigų turėtų užtekti iki statybos darbų pabaigos. Statybos ir restauravimo darbų užsakovė – AB “Vilniaus pilių direkcija”. Ji konkurso būdu išsirinko rangovę – AB “Marijampolės statybą”. Šios bendrovės specialistai dirba labai atsakingai. Šiuo metu valomas fasadas, stiprinamos perdangos. Iki pirmų šalčių turi būti uždengtas stogas. Kol kas vyksta ginčai dėl pastato apšvietimo. Pasak J. Jurevičiaus, nenuspręsta, ar pre-

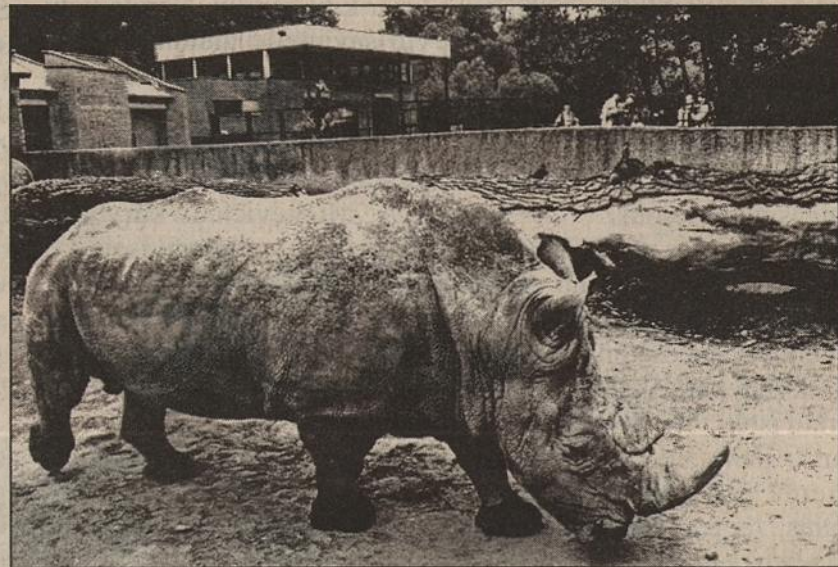
zidentūrą apšviesti girliandomis apie langus, ar daryti paprasčiau, kad žibintai šviestų iš apačios.

Prieš keletą metų buvusios prezidentūros projektas buvo derinamas su A. Brazausku. Prezidentas Valdas Adamkus šios prezidentūros restauravimu kol kas nesidomėjo. Nors jam (kaip ir kitiems buvusiems prezidentams), suprojektuota puiki rezidencija. Lietuvos Prezidentas, pasak projektuotojų, turi turėti rezidenciją ir Kaune. Antrame aukšte numatomas darbo ir sekretoriato kabinetai, posėdžių salė. Išskilmingesniems priėmimams planuojama atkurti autentišką salę.

Ar 2000 metais įžengsime į A. Smetonos rezidenciją?

Prezidentūros ekspoziciniai planai jau parengti. Kaip infor-

(mukelta i 4 psl.)

Kauno zoologijos sodo gyventojas

R. Šuikos nuotr.

Kauno senamiestis

V. Kapočiaus nuotr.

vairuotojas visai nekalbėjo angliškai, o mes nė vienas nemokėjome nė žodžio portugališkai. Mėginame jam paaiškinti vokiškai, kur norime važiuoti, po to rusiškai, lenkiškai – nieko nesupranta. Vienas iš mūsų netekęs kantrybės, pagaliau šūkteli lietuviškai: “Po velnių, ką daryti?” Vairuotojas kad pašoko: “Jūs lietuviai?!” Gerą pusdienį jis mus vežiojo po miestą, niekaip nenorėdamas paleisti. Vėliau, grįžę į JAV, juokaudavome: “Visame pasaulyje galima susikalbėti lietuviškai, nes kur tik likimas nėra nubloškęs mūsų tautiečių”.

San Paule, didžiausiame Brazilijos mieste, mus pakvietė sekmadienio mišių į bažnyčią, kurios klebonas buvo misionierius Bružikas, labai išpūdingas vyras, spėjęs pagarsėti Lietuvoje dar pirmaisiais Nepriklausomybės metais, bet vėliau išvykęs apaštalausti į Pietų Ameriką. Susirinko tiek lietuvių, kad nebetilpo bažnyčioje. Bružikas ėmė sakyti liepsningą pamokslą, dėkojo mums, kad tėvų ir senelių tėvyne sudominome jaunimą, ir taip įsikarščiojo, jog baigdamas pasakė: “Nepamirškite, brangieji, ir Kristus krepšinį žaidė!”

Pamaldos vyko lietuvių kalba, nes vyresnioji karta dar kalbėjo lietuviškai, tačiau dauguma jaunimo jau nemokėjo nė žodžio. Parapijos namuose mums buvo surengtas piknikas. Kepėme ant iešmų mėsą, šnekučiavomės. Lietuvių gyvenimo sąlygų San Paule, kaip ir visoje Pietų Amerikoje, nė iš tolo negalėjome lyginti su tomis, kurias jau buvome susikūrę JAV. Bet tautiečiai per visą kelionę iš paskutiniųjų mus vaišino, nostalgiskai vis prisimindami tėvynę. Buvo miela klausytis jų išsaugotos neįprastai tarmiškos, senovinės lietuvių kalbos.

Mūsų viešnagė Pietų Amerikoje labai sustiprino išeivių kolonijose lietuviybės dvasią. Kaip mums vėliau pasakojo, daug kur įvyko savotiškas lūžis: lietuvių jaunimas ėmė burtis, iš pradžių norėdamas pasportuoti, o ilgainiui išsijungė ir į visuomeninę ar kultūrinę tautinės bendruomenės vaiką.

Po šios kelionės Juozas Bačiūnas sutiko finansiškai remti ir išvyką į Australiją. Komandos treneris vėl buvo Vytautas Grybauskas, aš tapau šios lietuvių sportinės delegacijos vadovu. Išmaišėme visą kontinentą: varžybų geografija nusitęsė nuo Sidnėjaus iki Tasmanijos salos, ir mes gerokai išpopuliarinome šį tuomet Australijoje mažai žinomą žaidimą ne tik tarp lietuvių, bet ir tarp australų. Beje, iš 24 rungtynių tuomet laimėjome 23.

Itin išpūdingai ir dramatiškai vyko varžybos su Australijos olimpine rinktine Melburne. Laimėjome kelių taškų skirtumu, bet ligi pat finalinio švilpuko nebuvo aišku, kas nugalės. Salė buvo sausakimša, o lietuvių susirinko per tūkstantį – beveik visi tame mieste gyvenę mūsų tautiečiai. Jie susėdo į vieną tribūną ir per rungtynes nepaliaujamai skandavo: “Lietuva, Lietuva!” Mūsų krepšininkus labai kovingai nuteikė ir tai, kad tuomet, kai mūsų tėvynė jau buvo seniai užgrobtą ir Sovietų Sąjungos pastangomis, atrodė, ištrintas jos vardas iš pasaulio atminties, Melburne, 1956 metų olimpinį žaidynių sostinėje, buvo sugrotas mūsų šalies himnas, iškelta vėliava.

Po rungtynių mus apspito šimtai lietuvių. Jie tiesiog verkė iš džiaugsmo ir niekaip nenorėjo išleisti iš aikštės. Atsimenu, pro minią prasimušė viena moterėlė, su skarele, ilgą, beveik iki žemės, juodu paltu – aiškiai Lietuvos kaimietė, tokia ir likusi Australijoje. Išskleidžia delną ir, dėkodama už pergalę, ji dovanuoja mums kelis gintaro gabaliukus. Beje, paaiškėjo, kad mūsų tautiečiams būtų buvę labai riesta, jeigu tą susitikimą būtų pralaimėję. Australai labai mėgsta lažybas – esą gali užstatyti net savo žmoną. Lietuviai, persiėmę tais įpročiais, pasirodo, iš didžiulių sumų lažinosi, kad mes laimėsime. Kai kurie užstatė visas savo santaupas. Gerai, kad mes to nežinojome prieš rungtynes.

(mukelta i 4 psl.)

■ Olandijos Europos reikalų ministras Dichas Benschopas Latvijos URM valstybės sekretoriui Mariui Riekstiniui patvirtino, kad jei Europos Komisija rekomenduos pradėti derybas su Latvija dėl stojimo į ES, Olandija tai visiškai parems.

■ Anglų kalba leidžiamas Turkijos laikraštis "Turkish Daily", nušviesdamas Estijos prezidento vizitą Stambule, rašo, kad Estija pateks į antrąjį NATO plėtimosi ratą.

■ Estijos užsienio reikalų ministras Raulis Malkas pareiškė pasitenkinimą dėl Latvijos užsienio politikos laimėjimų. Jis pakartojo Estijos politikų pasakytą nuomonę, kad kiekvienos iš trijų BV laimėjimas naudingas joms visoms.

■ Tarptautinės aukštosios mokyklos Politinių tyrimų centro direktorius profesorius Boris Šmeliov spaudos konferencijoje Maskvoje pareiškė, kad Rusija turėtų įstoti į NATO, kad galėtų daryti įtaką šio bloko priimamiems politiniams sprendimams. Jis pareiškė manąs, jog šiandien realiausia žemyno jėga tapo NATO blokas, o ESBO pozicijos akivaizdžiai susilpnėjo. Būtent todėl, B. Šmeliov'o vertinimu, Rusijai reikėtų stoti į NATO ir siekti daryti įtaką aljansui jau politinių sprendimų priėmimo stadijoje, o ne reaguoti į juos post factum. Tą patį, anot jo, būtų galima pasakyti ir apie bloko plėtimosi problemą. B. Šmeliov pažymėjo, kad jis tik kalba ne apie karines, o apie politines Šiaurės Atlanto aljanso struktūras.

■ Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija (ESBO) paskyrė JAV diplomata Williamą Grahamą Walkerį stebėtojų misijos vadovu Kosove. Pirmoji 20 ESBO vertintojų grupė į Kosovą atvyko sekmdienį, kad parengtų 2000 tikrintojų misiją šioje Serbijos provincijoje.

■ Radikalus nacionalistinis opozicinis Baltarusijos liaudies frontas Minske surengė neskaitlingą sankcionuotą mitingą, skirtą savo veiklos 10-mečiui pažymėti.

Adomo Mickevičiaus muziejaus Varšuvoje darbuotojai beveik tapo poeto šeimos nariais

Rimas Šalna

Artėja didžiojo lenkų poezijos korifejaus, Lietuvos dainiaus Adomo Mickevičiaus 200-osios gimimo metinės. Pasaulio kultūrinė visuomenė rengias ti šią datą. Vieni tai daro iš pareigos, kiti iš meilės didžiūdamiesi, kad jis rašė ir kalbėjo jų gimtąja kalba, tretį džiaugiasi, kad toks genijus jų žemėje gimė, augo, mokėsi, mylėjo. Mums, lietuviams, poetas yra tuo reikšmingas, kad visų jo žymiausių veikalų tematika susijusi su Lietuva.

Apie pagarbą, kurią tauta jaučia asmenybei, dažnai galima spręsti ir iš palaidojimo vietos. A. Mickevičiaus, kaip ir kito didžiojo lenkų poeto Julijaus Slovackio, palaikai ilsisi senojoje Lenkijos sostinėje Krokuvoje, Vavelio katedroje, greta Jogailos ir kitų karalių. Nereto lietuvių savimeilę maloniai glostė mintis, kad tokios didingos asmenybės yra labiausiai gerbtini Lenkijoje vyrai, o juk juos pagimdė Lietuvos žemė...

A. Mickevičiaus kūrybą ne tik Lenkijoje, bet ir visoje Europoje propaguoja Varšuvos literatūros A. Mickevičiaus muziejus, kurio direktorius Janušas Odrovanžas-Pinionžekas yra

tarptautinio Literatūros muziejų komiteto prezidentas. Jis kartu yra ir Lenkijos Respublikos 200-ųjų A. Mickevičiaus gimimo metinių minėjimo komiteto pirmininkas. Direktorius yra kelių knygų ir daugelio straipsnių apie poetą autorius. Varšuvos literatūros A. Mickevičiaus muziejus geranoriškai ir nesavanaudiškai padėjo ir padeda šio profilio muziejams Baltarusijoje – Minske, Naugarduke, Zaoseje. Lenkų mokslininkai ir muziejininkai įrengė A. Mickevičiaus muziejų Stambule.

Neseniai muziejaus direktorius ir jo pavaduotoja sudarė galimybę Vilniaus universiteto A. Mickevičiaus 200-ųjų gimimo metinių minėjimo komiteto nariams Rimantui Šalnai ir Linui Senkui susipažinti su šio muziejaus veikla, su tuo, kaip Lenkijos kultūros visuomenė rengiasi paminėti A. Mickevičiaus jubiliejų. Kalbant su muziejaus vadovais bei darbuotojais susidaro įspūdis, kad bendraujanti su poeto šeimos nariais. Jie taip pagarbiai elgiasi su jo palikimu, asmeniniais daiktais. Su kokių

pasididžiavimu viena seniausių muziejaus darbuotojų – vyresnioji mokslinė bendradarbė Sofija Volska-Grodecka pasakoja muziejaus pastatų istoriją. 1944 m. po garsaus Varšuvos sukilimo jie buvo suldyti su žeme, buvo likę tik griuvėsiai. Po karo po truputėlį atgijo senoji Varšuva, buvo atstatyti ir pastatai, kuriuose įsikūrė muziejus. Ir tik didingas monumentas Varšuvos sukilimo dalyviams primena baisias dienas.

Idomi yra ir poemos "Gražina" rankraščio istorija. 1939 m. liepsnose skendėjo ir namas, kuriame gyveno Pšedzieckų giminė, saugojusi šį rankraštį. Žmonės puolė gelbėti poemos rankraštį ir jau apimtą liepsnos jį išmetė į gatvę. Vėliau slapta kuprinėje šią brangenybę nešė į saugią vietą.

Kelionės pabaigoje aplankė A. Mickevičiaus laidojimo vietą Krokuvoje. Nors turistams ir neleidžiama filmuoti bei fotografuoti Vavelio katedroje, tačiau muziejaus darbuotojai, sužinoję, kas mes tokie ir iš kur, maloniai leido pasidaryti A. Mickevičiaus, J. Slovackio ir Jogailos antkapių nuotraukas.

Kodėl dar vis tebetęsiame mažosios Lietuvos genocidą?

Mažosios Lietuvos Rezistencinio sąjūdžio tarptautinio suvažiavimo Lietuvių namuose Toronte, Kanadoje, dalyviai sveikina toli nuo krašto nublokštus tėvynainius ir visą tautą tėvynėje ir pasaulyje dalindamiesi didžiū skausmu ir giliu rūpesčiu dėl Mažosios Lietuvos tragiško likimo.

Nuo pat šio tūkstantmečio pradžios Prūsų Lietuvos žmonės nesibaigiančių kovų keliu ir kultūriniu veržlumu ištvėrė Baltijos žemėje. Net praradę savitą santvarką, okupuoti, kolonizuojami ir ekonomiškai skurdinami, jie savo darbo dvasinėmis galiomis kūrė savitą raštiją, periodinę spaudą, klasikinę literatūrą, aktyviai reikšdamiesi tautos laisvės siekiuose iki pat šių laikų. Kaip dabar galima susiderinti su siaubinga tikrove, kad tas kraštas ir tūkstančius metų jame gyvenusi tauta staiga turi būti dingusi tarsi niekada

nebuvo! Tokio kataklistinio Mažosios Lietuvos likimo nepateisina tarptautinė teisė, krikščioniška moralė ir bendrų laisvės kovų dalininkė lietuvių tauta.

Mažoji Lietuva negali būti atskirta nuo gyvosios tautos, švenčiančios 80-ties metų Vasario 16-tosios Nepriklausomybės paskelbimo sukaktį Vilniuje, kai ji taipgi mini Lapkričio 30-tosios grįžimo prie bendros Lietuvos valstybės Tilžės Akto paskelbimo sukaktį tais pačiais metais. To krašto kovų dėl laisvės chronologija atsišaukia iš daug gilesnių amžių, minint prūsų vado Herkaus Manto žūtį 725 metų sukaktį, atremiant Kryžiuočių ordino tautžudišką invaziją Didžiojo sukilimo metais.

Šimtmečius tvėręs Mažosios Lietuvos grėslus gyvenimo kelias mūsų bendraamžių laikais buvo nusiaubtas Rytprūsų na-

cių gauleiterio E. Kocho egzekucine politika "iš šaknų išrauti visa kas lietuviška", tapo pilnai išbaigta sovietinio komunizmo genocidine tąsa. Šių klaidingų istorinių faktų akivaizdoje esame begaliniai įskaudinti dabar jau prisikėlusios tautos ir valstybės abuoju to krašto žmonių didžiai gyvenimo aukai ir dar vis iš išibėgėjimo tebetęsiant dvasinį genocidą vykdytą. Šių dienų Nepriklausomos Lietuvos gyvenimo tėkmėje jau nebegirdime vartojant per šimt-

*Padovanokite
"Darbininko"*

*prenumeratą
savo pažįstamiems
bei draugams
švenčių proga!*

*Prenumerata
metams - tik \$30.*

IV

IŠEIVIJOS BENDRUOMENĖ: SANTARA IR KONFLIKTAI

NESUTARIMAI SU SENĄJA EMIGRACIJA

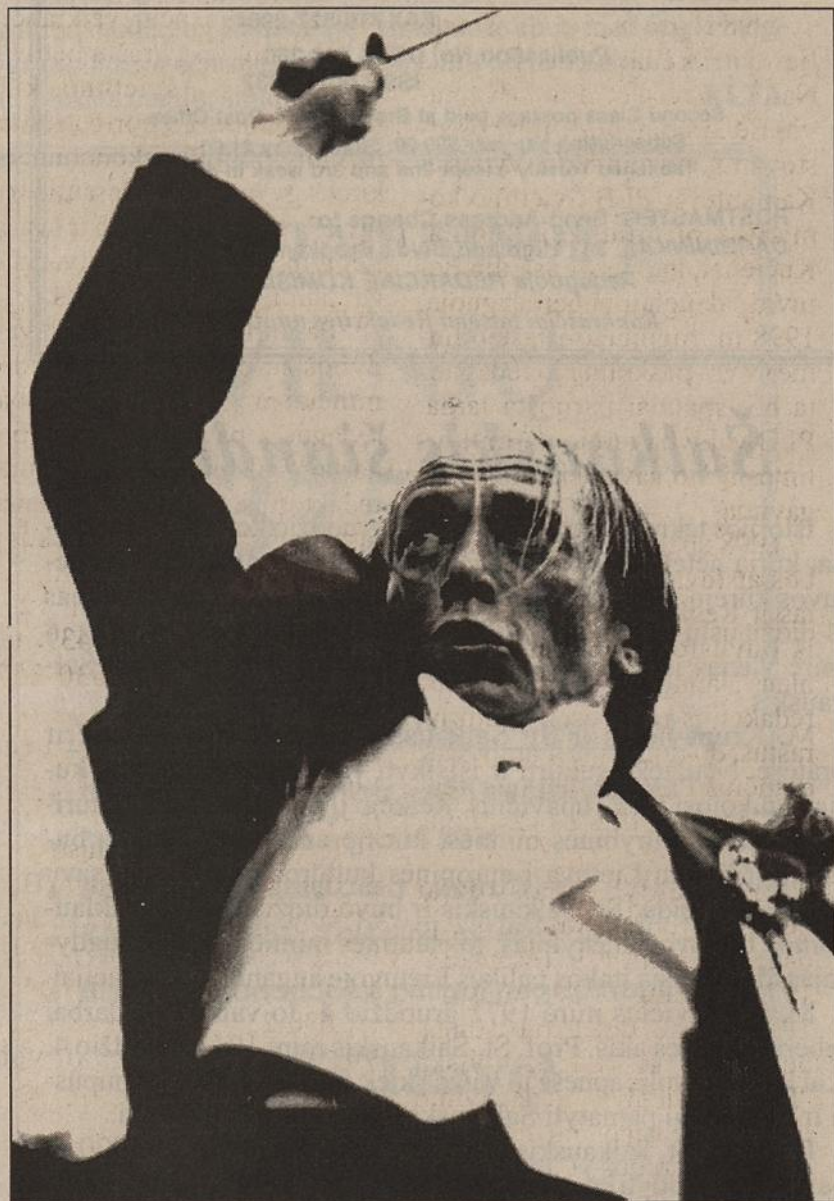
Gyvenimą Amerikoje gerokai pagyveno lietuviškoji veikla. Mes su Alma lankydamės kiekviename Čikagoje vykstančiame tautiečių visuomeniniame ar kultūros renginyje. Tuo metu itin stipriai jaučiuome, kad lietuvis turi burtis prie lietuvių, kad reikia kurti savo organizacijas ir veikti, stengiantis kuo dažniau priminti pasauliui: yra tokia kenčianti, okupuota šalis, kuri Lietuva vadinasi. Tačiau lietuviškąją veiklą kiek trisdė prasidėję nesutarimai tarp mūsų naujosios bangos išeivių ir senosios emigracijos. Atviro konflikto, atrodytų, nebuvo, tačiau santykiai labai greitai smarkiai atšalo. Manau, tai buvo natūralus ir neišvengiamas procesas.

Tik ankstesniosios mūsų emigracijos dėka Vokietijos pabėgėlių stovyklose gyvenę lietuviai galėjo atvykti į JAV. Lietuviškų organizacijų raginami, senieji emigrantai labai geranoriškai įformino ir išsiuntinėjo į Europą tūkstančius iškviestųjų jiems visai nepažįstamiems žmonėms, vėliau nuoširdžiai įsileido juos į savus namus.

Kaip ir daugelis kitų lietuvių, mūsų šeima į JAV atvyko taip pat gavusi senųjų emigrantų pakvietimą, kurį mums parūpino Griniai. Čikagoje iš pradžių nuomojomės kambarį pas lietuvių našlę. Vėliau pirmąjį mano tėvų Amerikoje nusipirktą pigų namuką mums surado nekilnojamojo turto agentas Kazys Mačiukas, taip pat senosios mūsų emigracijos atstovas. Šis žmogus daug pagelbėjo ir kitiems iš Vokietijos karo pabėgėlių stovyklų atvykusiems tautiečiams.

Mus svetingai Amerikoje pasitikė senosios kartos lietuvių emig-

Lietuvos žmonės

Lietuvos Operos ir baletų teatro Vilniuje meno vadovas ir dirigentas Jonas Aleksa V. Kapočiaus nuotr.

mečius įprastą Mažosios Lietuvos lietuviškų vietovardžių, bylojančių apie to krašto patriotinę, bet beveik įteisintą be jokių kalbinių šaknų išsprautus kolonistinius geografinius barbarizmus. Šiandieninė jaunoji Lietuvos karta "išraunama" iš viso, kas dar bylotų apie to krašto žmonių tūkstančių metų didžią gyvenimo auką dėl bendros tėvynės. Ar mūsų tautos senoliai amžių glūdumoje būtų galėję tikėti, kad jų išsilaisvinę ainiai pasirinks tokį tautinio nuosmukio kelią tūkstantmečio baigmeje?

Mažosios Lietuvos Rezistencinio sąjūdžio suvažiavimo dalyviai kreipiasi į tautą, intelektualinę visuomenę, spaudą ir vyriausybę neapleisti Mažosios Lietuvos jos gyvenimo tragiškiausioje lemtyje.

Algis A. Regis
MLR Sąjūdžio pirmininkas

Ieva Jankutė
MLRS suv. pirmininkė

Irena Šernaitė Meiklejohn
Suvažiavimo sekretorė

Laikinosios sostinės prezidentūra laukia Prezidento dėmesio

(atkelta iš 3 psl.)

Lietuvą grįžo tik lagaminas, akiniai, lazda ir užrašų knygutė.

Memorialinį A. Smetonos kambarį planuojama apstatyti to laikmečio baldais. Pokario metais A. Smetonos baldai buvo išstampti po visą Lietuvą. Dabar, pasak A. Veilentienės, nei-

manoma aptikti tų baldų pėdsakų, o suradus – keblu nustatyti, ar jie tikrai A. Smetonos.

Planų daug. Bet, pasak J. Jurevičiaus, kol kas lėšos skirtos tik remonto darbams. Lėšų muziejui įrengti gal nepagailės Kultūros ministerija? Svarbu, kad tai neužtruktų dar dešimtmetį...

Valdas Adamkus

Likimo vardas - Lietuva 12

(atkelta iš 3 psl.)

Mus labai globojo, kvietėsi į namus, visur vežiojo, vaišino. Aukštai, liekni komandos žaidėjai buvo labai populiarūs – merginoms tiesiog už rankų juos tempdavosi į banketus, vakarėlius ir man, komandos vadovui tekdavo kartais primygtinai priminti, kad kita diena laukia dar vienos varžybos.

Sportinis sąjūdis labai padėjo išsimėčiusiems po didžiulį kontinentą lietuvių bendruomenėms burtis, išlaikyti savo tautiškumą. Jų domėjimasi sportu gerokai pagyveno mūsų krepšinio komandos viešnagė Australijoje. Grįžę į Ameriką, išleidome knygą, skirtą šiai kelionei. Mes tarsi atradome pasaulio lietuvių sąjūdžiui šį nutolusį kontinentą, kuriame tada gyveno apie 10 tūkstančių mūsų tautiečių. Padarėme pradžią: vėliau Australijoje jau ėmė lankytis ir tautinių šokių kolektyvai, muzikantai, rašytojai. Australai taip pat pradėjo važinėti į Ameriką.

Šios šalies mokyklose tais laikais buvo sąmoningai stengiamasi įvairių tautų naujųjų emigrantų vaikus greičiau nutautinti, savotiškai "sulydyti" bendrame katile. Mano pusbrolis, gyvenęs Australijoje (dabar jau miręs), pasakojo, kad jo dvi paauglės dukros varu varomos nenorėjo mokytis lietuvių kalbos. Tačiau kuomet mūsų komanda sugebėjo Melburne nugalėti šios šalies olimpinę vyrų krepšinio rinktinę, jo mergaitės jau visiems gyrėsi: "Esame lietuvaiteš". Kai po daugelio metų per ketvirtąsias pasaulio lietuvių žaidynes Vilniuje sutikau vieną jų, jau tapusią solidžia ponija, šnekučiavomės su ja vien lietuviškai.

rantai daugiausia buvo senyvi žmonės, kurie savo gimtuosius sodžius paliko XX amžiaus pradžioje, bėgdami nuo skurdo ar carinės valdžios spaudos. Jie išvyko iš smarkiai atsilikusios, tamšios, pavergtos šalies. Kai kurie jų net nemokėjo rašto. Be to, didžiama anuometinio Lietuvos kaimo žmonių – nekalbu apie negausią šviesuomenę – tautiniu požiūriu vis dėlto nebuvo labai susipratusi.

Ši emigracijos banga įsikūrė Amerikoje be galo sunkiai. Neturėdami jokios specialybės, visai nemokėdami anglų kalbos, jie galėjo gauti tik patį juodžiausią darbą, kurio nesutikdavo dirbti amerikiečiai: skerdyklose, anglų kasyklose, plieno liejyklose. Esą prieš Pirmąjį pasaulinį karą Čikagos priemiestyje Garyje buvusioje milžiniškoje plieno liejykloje galėjai girdėti vien juodaodžių angliškąjį slengą ir lenkų bei lietuvių kalbas. Beteisiams, niekam pasiskūsti negalintiems emigrantams net ir už tokį sunkų darbą mokėdavo tik varganus centus.

Girdėjau pasakojant, kad atvykę į JAV lietuviai emigrantai neįstengdavo išsinuomoti net atskiros lovos. Fabrikuose dirbė pamainomis, ir miegodavo jie pamainomis: grįžę ryte po naktinio darbo, grūdavo į dar šiltas lovas, į tas pačias patalynes, iš kurių ką tik buvo pakilę jų draugai, išėję dienišim pamainom. Jie pirkdavosi tik pigiausio maisto – penkis centus kainavusių kiaulių kojų ar kitokių mėsos atliekų ir virdavo šaltieną, kuri buvo kasdieninis jų maistas.

Vis dėlto labai taupydami, dėdami centą prie cento, lietuviai ilgainiui įstengė pagerinti savo buitį ir išleisti vaikus į mokslus. Be to, nepaisant skurdo, jie būrėsi krūvon, kūrė lietuviškas parapijas, steigė klubus, vadintus Kęstučio, Vytauto, Šventos Marijos Mergelės ir kitais vardais. Atsirado ir savitarpio pagalbos organizacijos.

(bus daugiau)

PLB valdybos pranešimas “Pasaulio lietuvių” reikalu

1998 rugsėjo 25 d. “Pasaulio lietuvių” redaktorius Bronius Nainys pareiškė Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos atstovams, pirmininkui Vytautui Kamantui ir PLB Švietimo komisijos pirmininkei Reginai Kučienei, kad jis “Pasaulio lietuvių” daugiau neberedaguoja. 1998 m. rugpjūčio-rugsėjo numeris yra paskutinė jo redaguota bei spaudai paruošta laida. PLB valdyba turėjo perimti tolimesnį šio savo leidinio redagavimą.

1998 spalio 2 d. PLB Valdybos atstovai (Vytautas Kamantas ir Regina Kučienė) perėmė iš buvusio redaktoriaus Broniaus Nainio “Pasaulio lietuvių” redakcijos patalpas, inventorių, raštus, dokumentus ir archyvus, esančius Pasaulio lietuvių centre Lemonte, Illinois valstijoje, prie Chicagos.

PLB Valdyba nuoširdžiai dėkoja Broniui Nainiui už jo daugelio metų (1976 sausio – 1978 birželio ir 1981 sausio – 1998 rugsėjo) didelį, rūpestingą, bendruomenišką ir lietuvišką “Pasaulio lietuvių” redagavimo darbą. Jo redagavimo metais leidinio puslapiuose buvo gerai ir įvairiai parodytas Lietuvos ir už

jos ribų gyvenančių, veikiančių ir dirbančių visų kraštų lietuvių bendruomenių švietimo, kultūros, jaunimo, sporto, visuomeninis, politinis, ekonominis ir kitoks gyvenimas. “Pasaulio lietuvių” pasižymėjo gera ir švaria lietuvių kalba, laiku ir tvarkingai lankė savo skaitytojus.

“Pasaulio lietuvių” – PLB Valdybos leidinį Bendruomenės minčiai ir gyvenimui – dabar redaguoja patys PLB valdybos nariai, kol bus surastas naujas redaktorius(-ė). Korespondencijas, straipsnius, žinias, laiškus ir nuotraukas prašome siųsti: Pasaulio lietuvių, 14911 127th Street, Lemont, IL 60439, tel. 630-257-8714, fax 630-257-9010.

Kandidatų “Pasaulio lietuvių” redaktoriaus(-ės) pareigoms siūlymus, patarimus arba klausimus prašome siųsti arba perduoti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybai (Lithuanian World Community), 14911 127th Street, Lemont IL 60439; tel. 630-257-8714, fax 630-257-9010, e-mail plbvaldyba@aol.com

Vytautas Kamantas
PLB Valdybos pirmininkas

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ KODĖL BŪTINA KEISTI STRUKTŪRĄ

(atkelta iš 1 psl.)

kuri, kaip visi žinome, yra visiškai kita organizacija, kaip ir Lietuvių Bendruomenės kituose kraštuose.

Koordinacija ir piramidinė disciplina anksčiau nebuvo esminės sąlygos. Mes visi savime žinojome, kokių tikslų kiekvienas skyrius, apygarda, krašto valdyba siekia, nes tikslas plačiai ir pakankamai aiškiai visų buvo reiškiamas žodžiais: “Laisvė Lietuvai!” Tati buvo daroma tiesiogiai per institucijas, įtakingus asmenis (nors tai nebuvo pirminių organizacijos planuose ir vėliau tapo karšta ginčų tema tarp Lietuvių Bendruomenės, Amerikos Lietuvių Tarybos ir Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto) ir netiesiogiai – išlaikant lietuvių, puoselėjant lietuvių kalbą, remiant lituanistines šeštadienines mokyklas ir kita, kad visa tai ateityje būtų perkelta ten, kur rusifikacija grasina jų sunaikinimu. Visa tai mus jungė didžiajam tikslui: laisvė Lietuvai.

Kad ir kokios skėmingos ar bergždžios buvo mūsų pastangos, tai buvo klajai, kurie jungė Lietuvių Bendruomenę visuose laisvo pasaulio kraštuose, ir rodė veiklos kryptį, nepaisant kaip ta veikla buvo vykdoma atskiruose skyriuose bei kraštuose.

Mūsų organizacijos, palaikančios tautinį solidarumą gyvenamose kraštuose, tapo identifikuojamos grupės. Jų bekompromisio credo buvo “Laisvė Lietuvai”. Todėl nepaisant kuriame krašte lietuvis gyvena, buvo aktyvus Bendruomenės narys ar ne, programa visiems buvo aiški: “Laisvė Lietuvai”. Kas ir kaip tas programas sudarydavo, tai buvo antrajis dalykas ir praktiškai ne taip jau svarbus. Nežiūrint kokia forma ar proga susirinkdavome į būrį – visi žinojome tokio rengimo tikslą: išlaikyti lietuvių išeivijoje ir skelbti pasauliui, kad Lietuva turi būti laisva.

Taigi bet koki atskiros lietuvių veiksmą, iškėlusį visumon mūsų bylą ir laimėjusį stambiaj laikraščio antraštę, priskyrimą kaip visos mūsų bendruomenės laimėjimą.

Kai jauna lietuvaitė, kad ir pigia išdaiga, gavo Lietuvos “prezidento” Justo Paleckio parašą po peticija “Laisvė Lietuvai” – daug-

lis laikė tai mūsų programos dalimi. Jei lietuvių ar lietuvių laiškas buvo išspausdintas dienraščio laišku skyriuje – taip pat priskyrėme prie mūsų programos. Jeigu grupė lietuvių viename mieste surengė protesto demonstraciją, mes visi laikėme tai mūsų programos dalimi, nors mes patys gal ir neplanavome bei nedalyvavome.

Visi didžiavomės ir jautėmės tos veiklos dalyviais, nes visi žinojome jų bendrą tikslą, kuriam pritarėme.

Mūsų šūkiu jungė mus ideologiškai, bet užliūliavo mintimi, kad mūsų organizacijos struktūra yra pakankamai gera. Ir turbūt kurį laiką tokia nuomonė buvo teisinga. Ši organizacinė struktūra – silpna ar stipri – buvo tie klajai, kurie laikė mus kartu kaip lietuvių grupę.

Mes rinkdavomės po Bendruomenės vėliava, keliaudavome po Bendruomenės vėliava, planavome ir vykdėme didžiulius įvykius – Dainų ir Šokių šventes – po Bendruomenės vėliava, ruošėme didelę apimtį suvažinavimus po Bendruomenės vėliava. Visa tai gyvenamojo krašto visuomenėje mus jungė ir teikė energijos: laikėme save misionieriais gimtojo krašto, kuris buvo pavergtas.

Kalbėti ar dainuoti daugelio balsų unisonu – laisvė Lietuvai – buvo savaimingas ir svarbus veiksnys, nes jis per 50 metų žadino Lietuvos tautą, taip pat ir kitų Baltijos tautų, viltis ir stiprino pastangas vėl tapti laisva ir nepriklausoma valstybe.

Kai kuriems lietuviams šis motyvas buvo vienintelis dalykas, kuris laikė juos aktyviais veikėjais Lietuvos byloje. Jie tai vykdė kaip misijos ir atsakomybės pareigą. Dažnai aukodami viliojančios savo asmeninės naudos galimybes socialinio gyvenimo srityje ir kartais net profesinėje karjeroje.

Dabar, kai Lietuva yra laisva, lietuviai išeivijoje turi naują iššūkį. Ir tas iššūkis yra jų pačių lietuviškume. Beveik 20 metų dirbdamas su įvairiomis tautinėmis grupėmis, savo darbe ir veikloje su jomis, pastebėjau, kad viena ar kita forma tos išeivių grupės, kurių kraštai yra pavergti, išlaiko savo kultūrinį paveldą ilgiau, negu grupės, kurių gimtieji kraštai yra laisvi.

(nukelta į 7 psl.)

Vienuolijos šventė Putname Atlaidai ir jubiliejus

Atlaidai

“Tradition, tradition”, – rašo Bernard Shaw viename vaidinyje. Taip, kas tapo tradicija, tuo labai sunku atsikratyti. Šiuo atveju – jau tradicija tapusius Šiluvos atlaidus reikia rūpestingai, gyvai ir kūrybingai palaikyti. Ačiū Dievui, ar saulė ar lietus, rinkosi ir renkasi maldininkai per tuos dešimtmečius nuo Seselių įsikūrimo kukliame Putnamo miestelyje prašyti, džiaugtis, garbinti ir dėkoti Šiluvos Marijai už tai, kad Ji išklaušė ir išklaušo mūsų ir visos Lietuvos.

Š. m. rugsėjo 13 d. atlaidai buvo iškilmingi, nes jiems vadovavo Jo Ekskscelencija vysk. P. Baltakis, OFM. Šv. Mišias jis koncelebravo su prel. V. Balčiūnu ir kunigais R. Krasausku bei A. Diškevičium. Pamokslą ir popietinę konferenciją vyskupas paskyrė Dievo ir mūsų Motinai geriau pažinti, gerbti ir mylėti. Po pačių vienuolyno seselių paruoštų pietų Ekskscelencija sustojo prie daugelio stalų pasikalbėti. Sesuo Paulė, provincijolė, taip pat rado padėkos žodį visiems ir prašė seserų

Putnamo Seselių vienuolyno kopyčioje po šv. Mišių: Ekskscelencija vysk. P. Baltakis, dešinėje – provincijolė Sesuo Paulė, kairėje – Matulaičio Namų Tarybos pirmininkė Sesuo Bernadeta. Fone pal. Jurgio Matulaičio biustas

ji yra Matulaičio Namų Tarybos pirmininkė. Be to, ji yra šio namo seselių vyresnioji. Tarybą sudaro keturios seserys ir trys pasauliečiai. Nuo 1968 metų namuose gyveno 844 seneliai. 506 iš jų buvo lietuviai. Seselių globą patyrė 21 kunigas lietuvis. Jų tarpe kun. V. Zakaras, 12 metų prieš tai išbuvęs Namų kapeilionu. Čia yra dirbę 23 seserys

vienuolyno maldininkai ėjo kartu su šių namų gyventojais – seneliais, arba juos vežė... Procesija ilgą ir jautresniam dalyviui spėjo sukelti nemažą išgyvenimą, minčių. Kur aš būsiu po metų, kitų?...

Po pamaldų kopyčioje svečiai rinkosi estetiškai ir skoningai paruoštomis vaišėms, bendravo vieni su kitais, kalbino

Po Rožančiaus procesija grįžta į Namų Kopyčią. Vežimėliuose – sesuo Aloyza ir naujas Namų gyventojas kun. V. Pikturka, sesuo Celina. Toliau matyti sesuo Paulė ir kiti gyventojai bei svečiai

neužmiršti. Tai ji taip rūpinosi atlaidų pasisekimu. Galima džiaugtis, kad Dievas buvo maloningas: davė ir pasakiškai gražią dieną, ir daug gražių svečių.

Jubiliejus

Šiais metais ne tik atlaidai, bet ir Matulaičio Slausos Namų jubiliejus įvyko tą pačią rugsėjo 13 dieną. 1968 metais šie namai buvo pašventinti ir priėmė pirmuosius gyventojus.

Jau tada, ypač keleriems metams pralinkus, o ir dabar tie namai labai reikalingi. Kad jie yra, tai nuopelnas visos Nekaltojo Prasidėjimo Seserų vienuolijos, o ypač to meto provincijolių seselių Augustos ir Aloyzos. Jos klausėsi ir vykdė savo steigėjo pal. Jurgio Matulaičio mokymo – eiti ten, kur Bažnyčia labiausiai stokoja. Vaikų darželis, lietuvių mergaičių stotvyklės, pagaliau senelių namai šaukė seseles. O Bažnyčia ten, kur jos žmonės! Seselės atsiliepia, kur labiausiai reikia. Mažėja lietuviškas jaunimas, bet senelių kaip buvo, taip ir yra. Ir dar bus. Seselės tarnavo ir tarnauja. Jos savo metų neskaiciuoja. Į pensiją neišeina!

Ir taip Matulaičio Namams jau 30 metų. 20 metų juos administravo sesuo Bernadeta Matukaitė, o dabar jau 10 metų

vienuolės. Jau 18 metų čia dirba kun. R. Krasauskas.

Iškilmės prasidėjo procesija prie Lurdo Marijos, kur buvo kalbamas Rožančius. Jį vedė J. E. vysk. P. Baltakis, o sesuo O. Šalnaitė skaitė eiles. Procesijos metu, išeinant ir grįžtant į kopyčią palaiminimui Švč. Sakramentu, visame name skambėjo “Marijos” giesmė, kurią giedojo viešnia iš Chicagos, solistė L. Stepaitienė, ses. Eugenija ir Aldona Prapuolenytė. Susirinkę iš

Ekskscelenciją. Ir, žinoma, su pasigardžiavimu stiprinosi. Gyventojams specialios vaišės buvo paruoštos užsiėmimų kambariuose, kur juos aplankė sesers Bernadetos lydimas vyskupas P. Baltakis. Pažįstamus atpažino, su nepažįstamais susipažino.

Taip ta didelė, graži Matulaičio Namų šventė ir baigėsi.

Talkininkė Aldona

Jono Meko susukta kino juosta “Lost, Lost, Lost”

Lietuvos Respublikos generalinis konsulas New Yorke (gen. konsulas dr. Petras Anušas) kartu su Lietuvių Bendruomenės Manhattano apylinkė (pirmininkė Laima Šileikytė-Hood) surengė Jono Meko sukurtos kino juostos pristatymą. Pristatymas įvyko penktadienį, rugsėjo 18 d., Anthology Film Archives pastate, Manhattane.

Poetas, filmininkas Jonas Mekas yra gerai žinomas avangardinio žanro filmų kūrėjas. Jo susukta juosta “Sėmeniškių idilės” (tuo pačiu pavadinimu jis yra išleidęs ir savo poezijos knygą), buvo rodoma per PBS TV

(New Yorke 13 kanalas).

Filmo juostoje “Lost...”, užsiėmimo 2 val. 58 minutes, prožiūrovo akis praslenska lietuviško gyvenimo akimirkos ir amerikoniški vaizdai. Filmuota 1949-1963 metais. Įžiūrimos autoriaus pastangos, neprarandant savo tapatybės ir tikėjimo prarastos tėvynės ateitimi, susirasti save ir prisitaikyti naujame krašte.

Šviesas salėje užgesinus, ekraną pasirodė skaičius: 1949. Pasitinkami iš laivo išeinantieji, atvykę iš Europos, DP, skambant giesmei “Marija, Marija” iš

(nukelta į 7 psl.)

IŠ LIETUVOS
REKORDŲ KNYGOS

Daugiausia kartų populiariausias futbolininkas (pagal “Vakarinių naujienų” laikraščio anketą) pripažintas Vilniaus “Žalgirio” futbolininkas Arminas Narbekovas. Šis titulas jam buvo suteiktas 4 kartus: 1985, 1986, 1987 ir 1988 m.

Daugiausia kartų Lietuvos futbolo rinktinės garbę gynė – 41 kartą – saugas Romualdas Marcinkus iš Kauno „LFLS“ (1927-1935, 1937-1938 m.) ir Kauno „Kovas“ (1936 m.) komandų.

Daugiausia įvarčių – tarprespublikiniame susitikime – 4-pelnė Vilniaus “Žalgirio” futbolininkas Arminas Narbekovas.

Lietuvos čempionate daugiausia įvarčių – 7 – pelnė panevėžietis R. Kazlauskas.

Didžiausiu rezultatu – 19:0 – baigėsi Lietuvos čempionato rungtynės tarp Kauno “Inkaro” ir Ukmergės “Žalgirio”, įvykusios 1951 m. rugsėjį.

Didžiausias pralaimėjimas – 0:9 – Paryžiaus olimpinės žaidynės 1924 m. gegužės 25 d., kai Lietuvos rinktinė pralaimėjo Šveicarijos rinkinėj.

Daugiausia žiūrovų – daugiau kaip 50 tūkst. – susirinko stebėti Vilniaus “Žalgirio” ir Pachtakoro “Pachtakoro” komandų rungtynių per SSRS futbolo taurės turnyro aštuntfinalio rungtynes, įvykusias 1987 m. rugsėjo 29 d. Taškente. Rungtynės baigėsi rezultatu – 1:1.

Gimnastika

Daugiausia atsispaudimų (remiantis delnais) – 10 000 kartų – atsispaudė Rolandas Žukauskas (g. 1967 m.) iš Veisiejų (Lazdijų raj.). Jis 1996 m. gruodžio 19 d. Lazdijų sporto mokykloje pagal gimnastikos taisyklės atsispaudinėjo 6 val. 25 min. 47 sek., neskaitant leistinų poilsio pertraukėlių.

Daugiausia atsispaudimų per valandą – 1960 kartų – atsispaudė Rolandas Žukauskas (g. 1967 m.) iš Veisiejų (Lazdijų raj.) 1996 m. gruodžio 19 d. Lazdijų sporto mokykloje.

Daugiausia atsispaudimų estafetėje – 379 kartus – atsispaudė pakaitomis per 10 min. Vilniaus pedagoginio universiteto pirmakursiai Egidijus Balčiūnas ir Edmundas Gerulskis 1995 m. rugsėjo 24 d. “Karolinos ture” Vilniuje.

Imtynės

Daugiausia kartų Lietuvos čempionu tapo – 7 – kaunietis R. Šmitas. Jis čempiono titulą iškovojo 1979 – 1981, 1983, 1985, 1986 ir 1991 m.

Jojimas

Greičiausiai žirgu aplink Lietuvą apjojo – per 30 dienų – šaulys V. Smolenskis. Jis išjojo 1935 m. birželio 3 d. iš Kauno jojimo mokyklos maršrutu Kaunas – Kaišiadorys – Vievis – Kernavė – Giedraičiai – Širvintos – Anykščiai – Pasvalys – Palanga – Klaipėdos kraštas – Kaunas, o sugrįžo liepos 2 d., įveikęs per 1500 km. Kelionės tikslas buvo ne tik populiarinti joją, bet ir rinkti kraštotyros medžiagą.

Krepšinis

Daugiausia kartų pasaulio krepšinio čempionais tapo trys lietuviai – Brazilijos rinktinės žaidėjas Valdemaras Blatkauskas (1959 ir 1963 m.), kaunietis Modestas Paulauskas (1967 ir 1974 m.) ir vilnietis Angelė Jankūnaitė (1971 ir 1975 m.).

Daugiausia Lietuvos rinktinėi taškų pelnė kaunietis Algirdas Lauritėnas. Žaisdamas 79 kartus pelnė 1052 taškus.

šy-
ps-
niai

Nematytas žiogas

Amerikietį turistą iš Texas Australijoje vedžiojo australietis, rodydamas visokias įdomybes, bet amerikietis vis atsisakė, kad Texas valstijoje yra geresnių ir įdomesnių dalykų.

Staiga iš krūmokšnių iššoko kengūra ir dideliu šuoliu strikelę skersai kelio.

- O kas čia per sutvėrimas? - klausia amerikietis.

- Argi pas jus žiogų nėra? - klausimu atsakė australietis.

Pokalbio pradžia

Jaunas diplomatas, pradedas diplomatinę tarnybą, pirmą kartą turėjo dalyvauti oficialiame priėmime. Kadangi jis jau tėsė labai nervingas, jo motina patarė:

- Kai sėdėsi prie stalo, užklausk kaimynę, ar išteklėjusios ir kiek turi vaikų. Toliau kalba eis savaime.

- Iš priėmimo grįžau sukrėstas, - pasakoja diplomatas savo motinai. - Savo kaimynę iš dešinės paklausiau ar ji išteklėjusi, o kai atsakė ne, paklausiau kiek

turi vaikų. Kalba tuojau nutrūko. Paklausiau kaimynę iš kairės, ar ji turi vaikų. Kai atsakė, kad turinti tris, tai paklausiau ar išteklėjusi...

Vairavimo egzaminai

- Kaip pavyko egzaminai?

- klausia draugė sugrįžusios iš automobilio vairavimo egzaminų.

- Dar nežinau kaip įvertins egzaminatorius, nes jis be sąmonės tebeguli ligoninėje.

Pirštas saugus

- Kodėl čiulpi pirštą? - klausia motina berniuką. - Ar jis saldus?

- Ne, bet nuo jo negalima nutukti.

Taupumas

- Man labai nuostabu, kodėl dauguma škotų yra labai geri golfo žaidėjai?

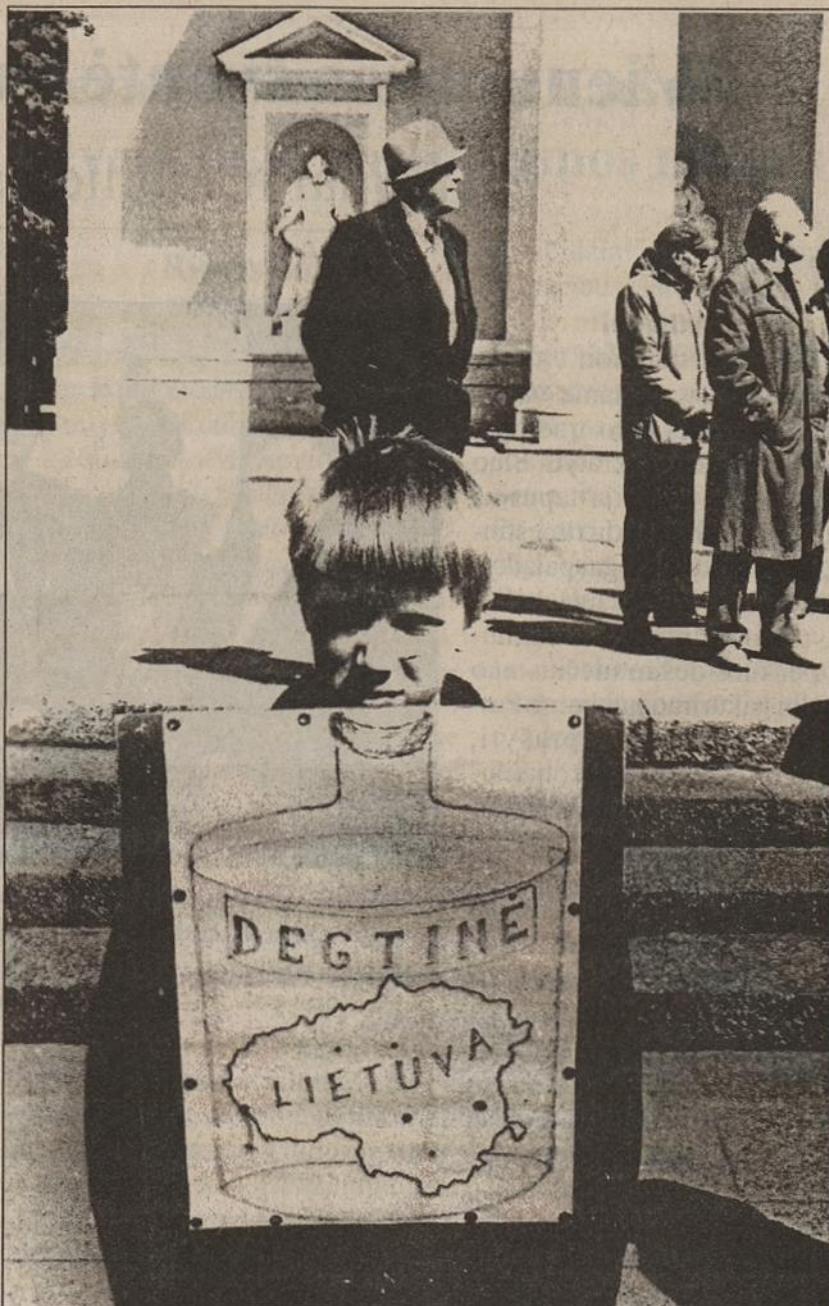
- Mat jie apskaičiuoja, kad kuo mažiau kartų jie pamuš sviedinuką, tuo ilgiau jis bus tinkamas naudojimui.

Apyvarta klestės!

Iš kalėjimo grįžęs gangsteris aplankė savo paną, kuri turi gėlių parduotuvę, ir paklausė kaip sekasi prekyba.

- Labai blogai. Vakar visą dieną nepardaviau nė vienos gėlės.

- Nenusimink, nuo dabar prekyba vėl suklestės. Dar šiai sa-

Lietuvos Valančiaus Blaivybės draugijos nariai, susirinkę prie Vilniaus Katedros, agituoja už blaivią Lietuvą V. Kapočiaus nuotr.

vaite pažadu keletą laidotuvių, - nuramino paną gangsteris.

Finansinė padėtis

Amerikietis milijonierius klausia europietį vaiką, prašantį jo dukters rankos:

- Kiek jūs turite pinigų?

- 100,000 dolerių.

- Aš neklasiu kiek jūs turite su savimi smulkių, bet kiek laikote banke.

Geriau atsargiau

Šaligatviu einančiai moteriškei iš rankinuko iškrito koks tai daiktas. Praeivis atkreipė jos dėmesį. Moteris padėkojo, iškritusį daiktą pasiėmė ir paaiškino:

- Matote, namuose palikau savo vyrą ir šviežiai iškeptą kepsnį. Vyras toks apsirijęs. Kad viso kepsnio nesuvalgytų, išeidama pasiėmiau jo dirbtinius dantis.

Dėl to ir prašo

Restorane vyriškis prieina prie staliuko, kur valgo pietus kitas.

- Ar jūs galėtumėte man paskolinti 50 dolerių?

- Bet aš jūsų nepažįstu.

- Labai gerai. Tie, kurie mane pažįsta, man nebeskolina...

Graslinimas

Chirurgas, apžiūrėjęs pacientą, sako jam:

- Tai sunkus atvejis. Nema-

lonu man tai jums pasakyti, tačiau reikės amputuoti abi kojas.

Pacientas supykęs atkerta: - Tada aš pas jus daugiau kojos nekelčiau!

Laimėjimai

Du prekybininkai susitinka bendrame priėmime.

- Girdėjau, kad neseniai grįžai iš Las Vegas? Kiek dolerių parsivežei?

- Pusę milijono.

- O! Tai jau geras pasisekimas.

- Nepasakyčiau. Buvau nuvažinęs su pilnu milijonu.

Ištirtas metodas

Jaunuolis draugui pasiskundė, kad mergina atmetė jo pasipiršimą.

- Tai ką, eisi nusišauti?

- Ne. Tokiais atvejais aš paprastai skandinuos.

Proga susipažinti

Jaunavedžiai kartu sveria per 400 svarų. Kaimynai stebisi:

- Kaip jie vienas kitą susirado?

- Telefono būdelėje. Jis stengėsi iš jos išeiti, o ji - įeiti.

**DARBININKAS -
vieñas seniausią
išėivijos laikraščią
Amerikoje**

UNIONTOURS kviečia Jus keliauti į Lietuvą

-- Mes esame kelių eksperto | visą Pabaltijo regioną
- Lietuvą, Latviją, Estiją.

-- Taip pat siūlome keliones laivu Baltijos jūra ir į
Šiaurinę Europą.

-- Kellaudami gerėsitės gražiausiais vaizdais.

-- Prielamos viešbučių kainos ir pigiausi lėktuvų
bilietai, skrendant Finnair, SAS, Austrian Air, Icelandair ir
Lufthansa.

-- Skambinkite 212 683 9500 arba 800 451 9511 -
dėl brošiūrų ir dėl rezervacijų.

UNIONTOURS
245 Fifth Avenue,
New York, NY 10016

Fax: 212 683 9511
e-mail: travel@uniontours.com
on the net: www.uniontours.com

KRINTA KAINOS Į

VILNIŲ

\$375 plus mokesčiai

Finnair linija

New York - Vilnius - New York

- Išvykti ketvirtadieniais, grįžti trečiadieniais
- Skrydžių pradžia - spalio 29 d.
- Paskutinė grįžimo data - kovo 31 d.
- Kaina negalioja Kalėdiniam laikotarpiui
- Bilieto nepanaudojus pinigai negrąžinami

Vytis Travel

40-24 235 St.

Douglaston, NY 11363

Tel. 718-423-6161

1-800-77-VYTIS

E-MAIL: VYTOURS@EARTHLINK.NET
web site: www.vytistours.com

RigaVen Travel Inc.

SPECIAL FOR FALL/WINTER

Round Trip from Newark

\$350 plus tax

to

VILNIUS, ST. PETERSBURG or MOSCOW

Leave: MON/TUESDAY

Return: THURSD/FRI/SUNDAY

Minimum stay: 5 days

TRAVEL TIME

25 OCT -- 13 DEC

11 JAN -- 21 MARCH

"Tickets are non-refundable"

Call

INESE ZAKIS

136 W. Main St., Bay Shore, NY 11706

Tel. 516-665-4455 Fax 516-665-6164

1-800-291-8311

E-mail: Riga Ven@worldnet.att.net

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ
- Pagalba Lietuvai - Gift of Hope
- SKAMBUČIAI Į LIETUVĄ - 46 C/MINUTE
- Pinigų pervedimas į Lietuvą

OCTOBER and NOVEMBER PICK-UP SCHEDULE

Brooklyn, NY	Oct. 24	12-4 PM
Philadelphia, PA	Oct. 24	11 AM-1 PM
Baltimore, MD	Oct. 24	6-7 PM
Washington, DC	Oct. 25	1-3:30 PM
Bridgeport, CT	Oct. 25	7-8 PM
Norwood, MA	Nov. 2	5:30-6:30 PM
Putnam, CT	Nov. 4	1-2 PM
Providence, RI	Nov. 4	4-6 PM
Albany, NY	Nov. 5	7-8 PM
Binghamton, NY	Nov. 6	9-10:30 AM
Scranton, PA	Nov. 6	12-2 PM
Frackville, PA	Nov. 6	5-6 PM
Philadelphia, PA	Nov. 7	11 AM - 6 PM
Brooklyn, NY	Nov. 7	12-4 PM
Bridgeport, CT	Nov. 8	7-8 PM
Waterbury, CT	Nov. 9	9:30-11 AM
Hartford, CT	Nov. 9	12-2 PM
Centerville, MA	Nov. 11	3-5 PM
Brockton, MA	Nov. 12	3:30-5:30 PM
Lowell, MA	Nov. 13	12-1 PM
Lawrence, MA	Nov. 13	2-3 PM
Nashua, NH	Nov. 13	4-5 PM
Worcester, MA	Nov. 14	12-3 PM

CONTAINER TO LITHUANIA NOVEMBER 17

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas

nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų

į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

PICK-UP SCHEDULE FOR
OCTOBER and NOVEMBER OF 1998

October 27	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
October 31	Brooklyn, NY	12-1 pm
November 9	Whiting, NJ	1-2 pm
November 10	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
November 12	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
November 13	Philadelphia, PA	11-12 noon
November 14	Brooklyn, NY	12-1 pm
November 17	Putnam, CT	1-2 pm
November 24	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	1-2 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
November 26	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
November 27	Baltimore, MD	4-5 pm
November 28	Brooklyn, NY	12-1 pm

For more information please call:
1 800-775-7363 or 914-258-5133

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$ 375 r.t.

One way to Vilnius \$ 320

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211

New York, NY 10107

Tel.: (212) 541-5707

Established in 1958

Jono Meko susukta kino juosta “Lost, Lost, Lost”

(atkelta iš 5 psl.)

Apreiškimo bažnyčios išeina į pamaldas susirinkusieji, būriuojasi ir šnekučiuojasi, prie savo parduotuvės stovi Ginkus. Dariaus ir Girėno paminklas, jaunimas šoka tautinius šokius, mokiniai šeštadieninėje mokykloje, piketai prie komunistų leisto laikraščio “Laisvė” pastato ir prie Sovietų Sąjungos misijos Jungtinės Tautos. Stony Brook vasarvietė, kur matyti (o taip pat ir visur kitur) daugybė pažįstamų veidų, iš kurių didelė dalis jau amžinybėje. Tai tik dalelė paminėjau tų nepamirštamų mūsų judėjimo akimirku, o jų filme – daugybė.

Sekančioje juostos dalyje Jonas Mekas nuo lietuviško išeivijos gyvenimo atitolęs, iš Brooklyn gyventi persikėlęs į New Yorką, dabar jau klajoja po jo gatves (išklysta ir kitur), žvelgia į jo pastatus, žmones, gamtą. Vyrauja pilkuma, net ir žmonių veiduose.

Vienoje juostos vietoje J. Mekas išsireiškia, jog jis nežina, kodėl New Yorke esąs toks vienišas. Gal tam vienišumui parbrėžti ir sugrupuoti tik gamtos vaizdai. Muzika nutilusi. Viešpatauja tylą ir vienišumas. O tylą ir vienišumą – gąsdina. Tos tylos ir vienišumo paveiktas ir norėdamas tai suardyti, J. Mekas kiekvieną vaizdą, tris kartus manotoniškai kartodamas, pasako, kas tai yra, pvz.: “river, river, river” ir t. t. Juostos gale, vargonų muzikos garsams skambant, nostalgijai apėmus (o gal ir sąžinei priekaištaujant) J.

Mekas dar kartą grįžta į Stony Brook. Nei vasarvietės, nei anksčiau matytų veidų neberanda. Čia tik jis, jūra, akmenys, smėlis...

Visi juostoje esantieji paaiškinimai – Jono Meko.

Ekrane šviesoms užgesus ir apleidžiant salę teko susimąstyti dėl paties filmo pavadinimo. Kodėl – “Lost...”? Juk visa tai, kas toje juostoje sutelkta, tai praieities vaizdai, o praeitis juk nėra praradimas, tai istorija, o istorija nežūsta.

Vieną valandą prieš filmo pradžią įvyko priėmimas. Įžengus į priėmimo kambarį, ten matėsi jauni, gražūs, linksmai nusiteikę susirinkusieji. Maniau, kad tai bus amerikoniškas jaunimas. Nustebau išgirdęs beveik visus kalbant lietuviškai. Tai naujai atvykusieji iš Lietuvos. Pasak Laimos Šileikytės-Hood, dauguma iš jų priklauso jos vadovaujamai Manhattano LB apylinkėi. Dar daugiau mane nustebino Laimos man pristatytas Ted Bongiovanni. Tai jaunas vyras, dvejus metus Rietavo mokykloje lietuviukams dėstęs anglų kalbą ir per tuos metus išmokęs ir dabar puikiai kalbąs lietuviškai. Paklaustas, kas jam Lietuvoje labiausiai patiko, atsakė: žmonės, o kiek mažiau patikusios šaltokos, snieguotos žiemos.

Pasirodo, skundams, jog naujai atvykusieji niekur nedalyvauja ir nesirodo, pagrindo nėra. Reikia tik mokėti juos sudominti ir jie pasirodys.

P. Palys

Švento Andriejaus parapija, Philadelphiaje, atšventė Devintines su procesija, susikaupdami lauke prie keturių altorių. Ši šventė buvo aprašyta Philadelphia laikraštyje su nuotraukomis

Turiningas savaitgalis Clevelande

Nors mūsų renginių kalendoriuje randame daugumą savaitgalių su programomis, minėjimais ar kitais renginiais, bet retai tepasitaiko, kad savaitgalis užsitiesia net iki pirmadienio.

Šeštadienį, rugsėjo 12 dieną 3 val. po pietų Dievo Motinos parapijos svetainėje įvyko a. a. Antano Nasvyčio poezijos rinkinio “Širdis ir žodžiai” sutikimas. Klausytojus su knyga supažindino Aurelija Balašaitienė, o jo dukraitės, Audra ir Rūta, dailia lietuvių kalba skaitė poezijos ištraukas. Renginyje tuo ypatingas, kad knygos autorius a. a. Antanas Nasvytis prieš aštuoniolika metų iškeliavo į amžinybės arodus, bet jo sūnus Donatas, muzikos specialistas, savo tėvo kūrybinį palikimą glo-

Aurelija M. Balašaitienė

bojo, saugojo, juo rūpinosi ir, atrinkęs dalį jo kūrinių, pasiuntė į Lietuvą, kad giminaičiai knygą išleistų. Deja, nieko nebuvo padaryta. Pagaliau, su Onos Šilėnienės talka, toji knyga buvo išleista, dailiai Virginijos Rubinskio iliustruota, o viršelis papuoštas Antano Nasvyčio biustu, kurį sukūrė jo sūnus Mindaugas. Idomu ir beveik graudu buvo girdėti Antano Nasvyčio balsą magnetofone, skaitantį savo kūrybą. Programai pasibaigus, dalyviai buvo gražiai pavaišinti.

Sekmadienį, po pamaldų, Rimutės ir Donato Nasvyčių kviečiami, nuvykome į labai gražias patalpas Erie ežero pakrantėje. Dauguma buvo nustebinti, pastebėję didžiulį plakatą su užrašu: “Ilgiausių metų Donatui!” Tai jo septyniasdešimt penktasis gimtadienis, labai gražiai ir jaukiai atšventas giminių ir bičiulių tarpe. “Paslaptį” patyręs, poetas Balys Auginas perskaitė Donatui skirtą gimtadienio eilėraštį, o puikioms vaišėms baigiantis solenizantas, apjuos tas tautinė juosta, tarė padėkos žodį. Tai buvo nepaprastai maloni popietė.

Pirmadienio pavakary, kartu su Clevelando LB Apylinkės valdybos nariais, dr. Viktoru Stankumi ir Ada Stungiene, nuvykau į įmantrią Clevelando pramonę, populiariai žinomą kaip “Flats”. Ten vyko gubernatoriaus George Voinovich rinkiminės kampanijos į senatą pobūvis. Nors lietuviai gavo penkiasdešimt kvietimų, tačiau

do, nei reikalo už tai primesti kam nors kaltę. Reikia tikėtis, kad lietuvių Bendruomenės struktūrinės reorganizacijos klausimas šioje konferencijoje susilauks rimto dėmesio, bus svarstomas ir atitinkamai sprendžiamas.

Svarstant šią problemą, siekiant, kad Bendruomenė atspindėtų gyvenamojo laiko poreikius, aš siūlau sekančius struktūrinius pakeitimus.

[Organizacinės struktūros schema: dabartinė ir siūloma]

Aš tikiu, kad jie savaime skatintų vietovių ryšį, interesą, idėjas ir tikrą narystės jausmą. Nes kiekvienas individualus lietuvių Bendruomenės narys kiekvienoje vietovėje turės tiesioginį ryšį, tiesioginę įtaką aukščiausiems lietuvių Bendruomenės struktūros padaliniais ir laidos ruotatinį daugumos lietuvių pažiūrų vieningumą šios garbingos organizacijos atžvilgiu. Vieningumą, kuris yra juo labiau reikalingas šiandien, nes jis atlieka ne tik svarbų vaidmenį lietuvių kultūros srityje išeivijoje, bet ir gali turėti svarbų poveikį lietuvių santykiuose su Lietuvos valstybe.

atvyko tik virš dešimties asmenų, kas yra apgailėtina, nes jo išrinkimas į senatą turės didelę reikšmę ir mums, kaip piliečiams, ir Lietuvai. Gubernatoriaus, lydimas savo žmonos Janet, sūnaus ir kitų šeimos parių, pasakė labai turiningą kalbą, kuri nebuvo tipinga balsus gau-

Pasirodė nauja naudinga knyga

Ką tik pasirodė 65 puslapių knygutė lietuvių kalbos mylėtojams, “Nereikalingų svetimžodžių rinkinys”. Knygutėje autorius surinko 1,200 barbarizmų, išskverbusių į dabartinę lietuvių kalbą. Sykiu pateikiama 1600 grynai lietuviškų žodžių, kuriais galima pasakyti tą patį. Taigi, išvardinti svetimieji skoliniai yra visiškai nereikalingi. Knygutė papuošta prie turinio pritaikytomis juokingais piešiniais. Idomu, kad ši knygutė išleista ne Lietuvoje, bet toli-

dančio politikierio kalba, bet įtikinanti savo faktų statistika ir politinio gyvenimo patirtimi. Lietuviams jis yra puikiai pažįstamas nuo daugelio metų, kai dar buvo Clevelando miesto meras. Gimęs ir augęs lietuviškos parapijos apylinkėje, jis buvo lietuviams visada artimas, dalyvavo visuose mūsų minėjimuose, paskutiniuoju metu net atvykdamas iš sostinės Columbus. Jis viešai ir pakartotinai tvirtino, kad Lietuvai yra būtina priklausyti NATO, ką jis pasižada remti, turėdamas balsą senate. Taip pat yra reikšminga, kad jo dėka Ohio valstijoje nepaprastai sumažėjo nedarbas bei pašalpas gaunančių asmenų skaičius.

Kadangi įėjimas bei automobilų pastatymas buvo nemokami, tai rengėjai, vengdami didelių išlaidų, atvykusius vaišino tik nealkoholiniais gėrimais su lengva užkanda. Kad gerbiamas senato kandidatas atkreiptų dėmesį į lietuvių buvimą, buvo išnaudota proga su juo asmeniškai persimesti keliais žodžiais... Reikia turėti viltį, kad George Voinovich laimės rinkimus, kuo netenka abejoti, nes jo išrinkimas gubernatoriumi statistikoje parodė jį kaip labai populiarų ir didžiausią balsuotojų procentą iš visų Amerikos valstijų gavusį asmenį.

moje Australijoje. Jos leidėjai: Lietuvos Studijų Sambūris Tasmanijos universitete. Knygutę platinama už savikainą, tai yra, po 5 dolerius. Už persiuntimą į bet kurį pasaulio kraštą prašoma pridėti dar du dolerius. Užsakymus siųsti Sambūrio adresu: LSS, Post Office Box 777, Sandy Bay, Tas. 7006, Australia; arba elektroniniu paštu: A.Taskunas@utas.edu.au

Tai bus puiki dovana giminėms bei draugams ir Lietuvoje, ir išeivijoje.

Paskutinis Švėkšnos grafas ilsėsis gimtinėje

Spalio 1 dieną amžinojo poilsio iš Amerikos į gimtinę sugrįžo paskutinisys Švėkšnos miestelio grafas Aleksandras Plateris (1913-1997). Miręs prieš metus Washingtone, jis buvo palaidotas Švėkšnos bažnyčios kriptoje šalia savo senelio grafo Adomo Platerio. Karstą su palaikais iš Amerikos atlydėjusią velionio našlę Laimę Platerienę Vilniaus oro uoste pasitiko Švėkšnos klebonas Petras Stukas, Platerių giminės, pažįstami. Grafo Aleksandro Platerio laidotuvės, pasak Švėkšnos vikaro Algirdo Lukšo, buvo labai iškilmingos. Atvežtas į Švėkšną karstas ištisą parą stovėjo bažnyčioje, buvo giedami Žemaičių kalnai. Spalio antrą dieną gedulingas šventas Mišias aukėjo daugiau kaip dvidešimt Telšių vyskupijos kunigų. Po jų karstas iš bažnyčios buvo perneštas į kriptą. Platerių giminė Švėkšnoje labai

gerbiama - visų pirma už tai, kad ji nesulenktų, kaip kad kiti Lietuvos bajorai, o aktyviai įsijungė į lietuvišką gyvenimą: spaudos draudimo metais padėdavo knygnešiams - karieta gabendavo knygas, dalyvavo sukilimuose, tvarkė ir puošė miestelį. Grafas Adomas Plateris naujosios Švėkšnos bažnyčios statybai mūsų amžiaus pradžioje paaukojo 50 tūkstančių aukso rublių, davė miesto medžiagos, dvaro plytinėje išdegino plytas, dovanavo Šveicarijoje pagamintus puošnius medžio altorius ir sakyklą. “Saulės” gimnazijos statybai, kuri buvo atidaryta 1928 metais dalyvaujant Prezidentui Antanui Smetonai, Plateriai paaukojo gerą dalį savo gražiai išpuoselėto parko. Aleksandro Platerio tėvas Jurgis buvo išvežtas į Sibirą ir mirė ten apie 1945 metus. Motina palaidota Švėkšnos kapinėse.

ELTA

Buvusiai Tautos Fondo tarybos narei
ir Tautos Fondo tarybos sekretorei

A. + A.

ROMUALDAI ŠIDLAUSKIENEI

mirus, sūnui VYTAUTUI bei visiems giminėms ir artimiesiems reiškiamo gilių užuojautą.

TAUTOS FONDAS

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ KODĖL BŪTINA KEISTI STRUKTŪRĄ

(atkelta iš 5 psl.)

Kitaip tariant, turėtume pasvarstyti, kas įvyksta su tremtiniu, kai jo tremties priežastys jau nebeegzistuoja, priešpastatant jam imigrantą, laisva valia palikusių savo kraštą ir norintį tapti visuomenės, į kurią jis imigravo, nariu.

Dabar mūsų lietuvių išeivijoje, būklė pasikeitė – iš tremtinių virtome imigrantais, ypač jaunoji karta. O gimusiems gyvenamajame krašte tremtinio sąvoka iš viso yra svetima.

Šiandien šie klausimai yra esminiai lietuvių Bendruomenei.

Vidinę Bendruomenės struktūros silpnę išskėlė ir tebekelia jos santykiai su Lietuva. Kokie tie santykiai turėtų būti? Mes girdime pareiškimus, iniciatyvas ir programas, kurias skelbia Bendruomenės vadovai. Bet kiek tie pareiškimai, iniciatyvos ir programos reprezentuoja lietuvių pažiūras atskiruose lietuvių bendruomenėse, ar tai būtų Clevelande, Chicagoje ar St. Petersburgė?

Vienas dalykas buvo prieš 15 metų kuria nors proga ar forma padaryti pareiškimą ir užbaigti žodžiais “Laisvė Lietuvai”. Visiškai kitas dalykas skelbti kai kurias specifines programas Lietuvos reikalais dabar. Programas, susijusias su pilietybės klausimais, nuosavybės teisėmis, televizijos stočių Lietuvoje nuosavybe, pensininkų grįžimo į tėvynę sąlygomis ir kitomis iniciatyvomis, neturint aiškios nuostatos, ką lietuviai atskiruose telkiniuose apie tas programas galvoja, ar jas pilnai supranta, juo labiau – ar jas remia. Tai negali būti įvykdoma be daugumos lietuvių Bendruomenės narių tiesioginio pritarimo. Dabartinė LB struktūra to nespūnuoja, o daugumos pritarimas tokiems žygiams yra būtinas. Pracityje visi sutarėme ideolo-

ginę plotmėje, nes čia nebuvo daug erdvės nesutarimams. Egzistavo neskelbiama, bet suprantama drausmė, kuri laikė ideologinę poziciją aiškia ir nesvyruojančia. Šiandien, šiaip ar taip, jau atsirado daug erdvės nesutarimams, tiek programavimo, tiek ir vykdymo plotmėse.

Dėl šių ir kitų priežasčių dabartinė lietuvių Bendruomenės struktūra ateities veiklai nėra pakankama.

Jeigu lietuvių Bendruomenė tikisi išlaikyti dabartinį savo narių skaičių per suinteresuotus ir veiklius narius – nekalbant jau apie naujų narių įtraukimą – ji turi pademonstruoti aiškų suvokimą, kad LB yra demokratinis atliepis daugumos jos narių valios visose Jungtinės Amerikos Valstijose (ir kitur).

Kaip visa tai gali būti įvykdyta? Tai gali būti įvykdyta gan paprastai. Bet visa tai pareikalaus LB Tarybos ryžto ir drąsos imtis svarbių lietuvių Bendruomenės struktūros pakeitimų. Pakeitimai užtikrintų ne tik lietuvių Bendruomenės egzistenciją, bet ir klestėjimą kaip svarbios lietuvių institucijos išeivijoje.

Dabartinė LB savo struktūra izoliuoja lokaliųjų telkinių narius nuo krašto organizacijos, neminint jau Pasaulio lietuvių Bendruomenės, kuri yra renkama atskiru balsavimu.

Kodėl kyla nesutarimų ir tiesioginių susikirtimų tarp Skyrių ir Krašto Valdybos ir Pasaulio lietuvių Valdybos? Juk turėtų būti tik lietuvių Bendruomenė. O taip yra todėl, kad, kaip anksčiau minėjau, turime ne vieną organizaciją, bet grupę kelių nepriklausomų, ar beveik nepriklausomų, organizacijų, veikiančių tuo pačiu vardu lyg tai būtų viena organizacija. O kai išskyla aiškūs politiniai skirtumai, kyla sąmyšis, ginčai dėl nuosavybės

teisių, kaip, pvz., dėl lietuvių sodybos prie Clevelando miesto, susikirtimai dėl rinkliavų. Krašto Valdybos santykiai su Apygardomis, Apylinkėmis, kitų kraštų Bendruomenėmis, Pasaulio lietuvių Bendruomene ir kitos problemos.

Tai yra klasikinės profilis organizacijos, pasiekusios savo organizacinio identiteto krizę. Viso to rezultatas yra tas, kad asmenys, kurie normaliomis sąlygomis esant būtų veiklūs organizacijos nariai – ar bent būtų nariais iš viso, – nesirūpina savęs su tokia organizacija sieti. Tai nuostolis lietuvių Bendruomenės ir lietuvių išeivijoje, o netiesiogiai – ir Lietuvai. Šis problemos sprendimas yra gana paprastas, nors ir atrodytų komplikotas. Lietuvių Bendruomenei reikia persitvarkyti į klasikinę piramidinę organizaciją. Dabar ji yra kelių formų hibridas: sukurtas atskirais rinkimais, keliantis abejonių savo autoritetu, pavaldumo grandine, ir todėl narių tarpe kylant sąmyšiui ir nusivylimui, nes jie negali aiškiai ir prasmingu keliu pasiūlyti Bendruomenei savo idėjų bei talentų.

Ir kodėl kas nors turėtų būti susirūpinęs laikyti save organizacijos, kuriai jis negali turėti jokios realios įtakos, nariu? Net ir eilė asmenų, kurie šiuo metu organizacijoje aktyviai veikia, yra nusivylę, nes jaučiasi izoliuoti nuo viršūnių, kur skelbiami pareiškimai ir programos, nebūtinai sutampančios su Bendruomenės narių pažiūromis vietiniuose lietuvių telkiniuose.

“Lietuvių Bendruomenė” tapo visų girdimas ir parankus žodis, daugelis žmonių kalba jos vardu... nors ir būdami už jos struktūros bei disciplinos ribų.

Labai gaila, kad pati dabartinė jos struktūra sudaro sąlygas tokiai situacijai. Visa tai išsirutuliojo per ilgesnį laiką ir dar nėra nei pagrį-

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: jkeleras@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Laikrodžio rodyklę reikia atsukti vieną valandą atgal spalio 25 d.

Dr. Petras Vytautas Vygantas, psichologas, ilgametis katalikų visuomenės veikėjas, g. 1930 m. Klaipėdoje, po sunkios kovos su vėžio liga mirė š. m. spalio 13 d. Dallas, TX. Buvo pašarvotas Šv. Ritos katalikų bažnyčioje Dallas, TX. Spalio 14 d. 10 val. ryte ten pat buvo aukotos mišios už jo sielą. Palaidotas Putnam, CT, Nekalto Prasišėjimo seselių kapinėse spalio 16 d. Nuliūdę liko žmona Marija Ingelevičiūtė-Vygantienė, dukterys Monika ir Kristina, brolis Mindaugas Vygantas, MD, su šeima ir kiti artimieji. Plačiau sekančiuose numeriuose.

Marijos Nekalto Prasišėjimo Seserų Rėmėjų saskrydis vyks sekmadienį, **lapkričio 1 d.**, Putnam, CT, seselių vienuolyne. Šis saskrydis bus ypatingas tuo, kad paminės Vienuolijos 80-ties metų sukaktį. Šv. Mišias aukos ir pamokslą pasakys svečias iš Lietuvos kunigas Sigitas Žilys, kuris Romoje baigęs teologijos mokslus, š. m. liepos 19 d. Gargžduose buvo Telšių vyskupo A. Vaičiaus išventintas kunigu; šiuo metu jis ruošia magistro laipsnį iš Dvasinio gyvenimo mokslo Katalikų universitete Washington, D.C. Paskaitą apie Vienuolijos 80 metų nueitą kelią skaitys dr. Elona Marijošiuotė-Vaišnienė, buvusi seselių auklėtinė ir daugelį metų talkinusi jaunimo stovyklose. Po paskaitos bus mirusiųjų prisiminimas: kapinių lankymas ir mišparai už mirusiuosius seselių koplyčioje. Vadovaus vienuolyno kapelionas kun. Antanas Diškevičius. Visi kviečiami!

SLA 66-asis seimas vyks š. m. lapkričio 4-6 d. St. Petersburg Beach, FL. Centrinei 126-tai kuopai atstovaus kuopos susirinkime spalio 4 d. išrinkti atstovai: Kestutis Miklas, Ona Miklienė, Salomėja Narkeliūnaitė, Aleksandras Vakselis ir Irena Vilgalienė.

The Tablet, Brooklyno dieceizijos savaitinis laikraštis, švenčia savo 90 metų sukaktį. Vysk. Thomas V. Daily Padėkos mišias aukos St. James katedroje sekmadienį, lapkričio 1 d., 10:15 val. ryto. Po mišių - lengvi užkandžiai katedros pavilijone. Jei žadate dalyvauti, prašom pranešti tel. 718 - 858-3838, Ext. 268.

KEARNY, NEW JERSEY Dėmesio!

Lietuvių Katalikų Bendruomenės Centro ir Klubo vadovybė kviečia visus tautiečius atvykti į mūsų naujai ir šviesiai atremontuotą pobūvių salę, **6 Davis Ave., Kearny, New Jersey.**

Čia kiekvieno mėnesio pirmąjį sekmadienį nuo 12 valandos Jūsų lauks Mėlinių šeimos pagaminti **gardūs lietuviški valgiai**, smagi lietuviška muzika, draugiški pokalbiai ir paskutinis naujienos iš visur.

Laukiame Jūsų su visa šeima ir užtikriname, kad laiką praleisite labai jaukioje lietuviškoje aplinkoje.

Pirmieji pietūs bus sekmadienį, lapkričio 1 d. ir po to vėl kiekvieno mėnesio pirmąjį sekmadienį. Taigi iki pasimatymo lapkričio 1d. pobūvių salėje, 6 Davis Ave., Kearny, New Jersey.

NEW YORKE PAMINĖTA POETO ADOMO MICKEVIČIAUS 200 METŲ GIMIMO SUKAKTIS

(atkelta iš 1 psl.)

Petras Sandanavičius savo sodriu balsu perskaitė gražų sonetą "Akermano stepės", iš "Krymo sonetų", verstą Mykolaičio-Putino.

Pianistas Gabrielius Alekna paskambino du Rachmaninovo preliudus. Dar kartą įsitikinome, kad tai nuostabus, daug žadantis pianistas.

Aktorė Mrs. Zofia Koehler perskaitė tą patį "Akermano stepės" sonetą lenkiškai, taip pat eilėraštį "Labanakt".

Skaitymus užbaigė aktorius Carl Tramont. Dabar jis skaitė gana didelę ištrauką iš "Vėlinių" trečiosios dalies - "Improvizacija", kuri yra labai dramatiška. Poetas ginčijasi su Dievu apie poezijos amžinumą ir jos didybę. "Improvizacija" buvo padeklamuota su didele įtampa. Aktorius skaitymą baigė "Romantiškumu".

Visą programą užsklendė "Darbininko" redaktorius poetas Julius Keleras. Jis angliškai perskaitė savo eilėraštį "Peterburgas, 1824", parašytą A. Mickevičiaus biografijos motyvais, kurį yra išvertęs Vyt Bakaitis. (Beje, šiuo metu rugpjūčio gale Vilniuje Rašytojų Sąjungoje buvo pristatyta nauja Juliaus Kelero eilėraščių knyga "XL Poems" ("40 eilėraščių"), išėjusi lietuvių ir anglų kalbomis. Vertė Vyt Bakaitis.)

Programą pabaigus, Lenkijos gen. konsulas visiems padėkojo už dėmesį ir pakvietė į kitą salę lengvų vaišių. Pamatėme, kaip puikiai įrengta priėmimų salė. Vienoje nišoje prie lango buvo stalas su užkandžiais, kitoje nišoje - knygų stalas. Knygos gražiai išdėstytos. Tai naujausia Mickevičiaus eilėraščių laida. Trečioje nišoje buvo baras.

Publika turėjo progos pasibangos ruožu, susipažinti, pasi-

džiaugti gražiom patalpomis, jaukiu šeiminių priėmimu.

Gera ir prasminga, kad šio didelio poeto gimtadienio šventės proga susitiko abi kaimyninės tautos, turėjusios bendrą istoriją.

Truputis poeto biografijos

Kad būtų ši sukaktis prasmingesnė, pridėsim truputį biografinių žinių.

Poetas Adomas Mickevičius ateina iš senosios Lietuvos ir Lenkijos jungtinės valstybės. Jis gimė 1798 gruodžio 24, Kūčių vakarą, Naugarduke, Baltarusijos pakraštyje, prie etnografinės Lietuvos sienos. Į šią vietą jo protėviai buvo atsikėlę XVII amžiaus gale. Atsikėlė iš Lydos apskrities, iš lietuviškos Rodūnės parapijos. Naugarduke tada lietuvių kalba tik retose vietose besikambėjo. Jų pavardė seniau buvo Rimvydas - Rimvydai, priklausė krašto smulkiajai bajorijai. Laikas gi darė savo - žmonės tirpo lenkiškoje kultūroje. Ir jie pakeitė savo pavardę Mickevičius. Lietuvių kalba jau buvo seniai pamiršta. Saugodami istorinės Lietuvos tradicijas, laikė save lietuviais, nors lietuviškai jau nebekalbėjo.

Poetas puoselėjo jungtinės valstybės idėją, bet Lietuva jam buvo svarbi. Senoji Lietuvos valstybė jau buvo istorijoje. Praeitį žavėjo poetas ir jis visą savo kūrybą skyrė Lietuvai. Poeto laikais lietuviškoji dalis buvo nemokytą, nesuprato kas yra valstybė, gerai nesuvokė lietuviško tautinio reikalo. Bet štai 19 amžiaus antroje pusėje užaugo lietuvių jaunoji karta, kuri jau buvo mokytą, mokėjo lenkiškai. Ji perskaitė Mickevičiaus raštus ir ten surado tikrą Lietuvą. Taip prasišėjo tautinis atgimimas.

Kadangi atėjome iš bendros valstybės, turime tuos laikus tiks-

Lenkijos konsulas Ryszard Klemm
J. Kelero nuotr.

liai suprasti ir tiksliai juos vertinti. Neabejotinai Adomas Mickevičius prisidėjo prie mūsų tautinio atgimimo. Lietuviškai jis tada rašyti dar negalėjo. Lietuvių kalba dar nebuvo išsivysčiusi, nebuvo savito lietuviško valstybingumo, net jo sampratos. Viskas išaugo kartu su tautiniu atgimimu. Poetas lenkų tautai dovanavo jos geriausią poeziją - dabar jis laikomas žymiausiu lenkų poetu. Neliko skolingas ir lietuviams. Tamsiausiais mūsų istorijos laikais jis prikėlė Lietuvą, idieję lietuviško valstybingumo sąvoką.

Iš Lietuvos yra kilę daug įvairių talentų, bet tik Adomas Mickevičius pasilenkė prie lietuviškos širdies ir išgirdo jos plakimą.

Ta prasme reikia poetą pažinti ir jį pagerbti. Reikia džiaugtis ir tuo faktu, kad gimimo sukaktis rengiama drauge - Lietuvos ir Lenkijos konsulatų. Tuo praturtiname save, puoselėjame draugišką sugyvenimą. Tokiu būdu visi stiprėjame.

Paulius Jurkus

Darbininko redaktorius Julius Keleras, vertėjas Vyt Bakaitis, Lietuvos generalinis konsulas dr. Petras Anusas bei Lenkijos konsulas Tomasz Wielgomas
V. Kelerienės nuotr.

Virginijus Barkauskas

VARGONŲ KONCERTAS

Newyorkietis **Virginijus Barkauskas** bus vienas koncerto atlikėjų lapkričio 11 d., 7 val. vak. Šv. Petro bažnyčios salėje Manhattane (Lexington Ave. ir 54th Street), kur bus atžymima **80-ties metų Lietuvos valstybingumo sukaktis.**

Fortepijono ir vargonų specialybės V. Barkauskas išgijo Kaulno konservatorijoje. Tolimesnį muzikinį brandumą jam teikė prof. Leopoldas Digrys ir Liana Baronaitė Vilniaus Muzikos akademijoje. Amerikoje jis išgijo magistro laipsnį St. Joseph's College, Rensselaer, Indiana.

Virginijus jau yra atlikęs visą eilę solinių vargonų koncertų žymiose Amerikos katedrose ir nėra abejonės, kad jis dabar yra vienas iškiliausių lietuvių vargonų muzikos atlikėjų. Tuo gali-

ma įsitikinti besiklausant jo muzikavimo rečitaliuose. Vargonus jis valdo raiškiai, įsiklausydamas į savo valdomo instrumento registų spalvas. O tada ir atsisikleidžia jo kaip atlikėjo meno ypatybės ir muzikalumas. Svarbiausia, kad sudaromas kontaktas per muziką, kaip sakoma, "kalbėti į širdį ir jausmus". Šiame koncerte jis atliks:

Symphony No. 6 in G-minor, opus 42 - Charles Marie Widor; Koncerto for Organ Fantasia - Julius Juzeliūnas; Pieces de Fantaisie, III Suite Carillon de Westminster - Louis Vierne.

Visi kūriniai, kaip jis pats teigia, yra dramatiški, su išvystytomis pilnų vargonų pabaigomis. Koncertą rengia Lietuvos Generalinis konsulas ir Lietuvių Bendruomenė.

Julius Veblaitis

SKELBIMAI

Tik 46 centai už minutę skambinant į Lietuvą; 9,9 cento - JAV; negi atsispirsite tokiam RSL/CYBERLINK pasiūlymui? Lietuvius aptarnauja nuo 1986 m. Nemokėsite nei mėnesinių, nei registracijos mokesčių. Jokio papildomo kodo. Teiraukitės lietuviškai nuo 5 iki 9 val. vak. tel. 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel: (516) 377-1401. (sk.)

Ieškau moters, kuri norėtų dalintis butu su kita moterimi. Gyvenu St. Petersburg, FL, netoli jūros ir apsipirkimo centro. Skambinkite (813) 360-9583. (sk.)

DĖMESIO, BUVUSIEJI PAPILENŠKIAI

Papildęs Kultūros namams yra reikalingas kapitalinis remontas. Vietinės pajėgos negali užtektinai sutelkti lėšų tam projektui užbaigti. Būtų gerai, kad buvusieji papilėniskiai prisidėtų prie remonto išlaidų padengimo ir įgalintų šį projektą užbaigti. Ties namai yra labai svarbus kultūrinis židinys Papilės miestelio bei Papilės apylinkių gyventojams. Aukos siųsti įrašant: *auką perveskite į einamąją valiutinę sąskaitą Nr. 1116098 Lietuvos Taupomojo Banko Mažeikių skyriaus Papilės poskyryje.* Aukos siuntimo adresas: Papilės Seniūnijos Rėmimo fondas, J. Basanavičiaus g. 23, 5456 Papilė, Akmenės rajonas. (sk.)

"LIETUVOS AIDAS" - Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siuntinėjamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius voke, skaitytojų pasiekia per 3 dienas. Lietuvos paštui nuo 1998.06.01 jo siuntimo kainą pakėlus 43%, arba 40 dol. per metus, dabar "Lietuvos aido" prenumerata JAV kainuoja: metams - 170 dol.; pusei metų - 90 dol.; ketvirčiui metų - 46 dol. Čekiai rašomi "Lietuvos aido" vardu ir su adresu siunčiami "Lietuvos aido" igaliotiniui JAV Broniui Juodeliui - 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514-2914, USA. Tel. 630 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojo:

Sophie Dameika, Rockford, IL - 100 dol.

F. Liktorius, Ft. Lauderdale, FL - 50 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

"VILTIES" siuntinių agentūros atstovas siuntinius vėl priims Brooklyne, Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuves patalpose **spalio 24 d.**, šeštadienį, nuo 12 iki 4 val. popiet. Žiūr. skelbimą 6-tame puslapyje.

Brooklyne mūsų atstovas yra Algis Jankauskas, tel. (718) 849-2260. Jis pagal susitarimą paims siuntinius iš namų.

Atlantic Express corp., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **spalio 31 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. popiet Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. (914) 258-5133.

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami doleriais per 2 - 5 dienas.
TRANSPAK,
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629
tel. (773) 838-1050.